

VERKSAMHETSPLAN BUDGET 2017

EKONOMISK PLAN 2018 – 2019

Innehållsförteckning

1 Grästorps	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Vision Grästorps 2020	4
1.3 God ekonomisk hushållning.....	4
1.3.1 Prioriterade mål.....	5
1.4 Ekonomi och resurser	11
1.4.1 Sammanfattning.....	11
1.4.2 Driftbudget	11
1.4.3 Investeringsbudget.....	12
1.4.4 Finansiering	13
1.4.5 Framtiden.....	14
1.5 Ekonomisk sammanställning	16
1.6 Resultatbudget.....	17
1.7 Finansieringsbudget.....	17
1.8 Investeringsbudget.....	18
1.9 Kommentarer till investeringsbudget 2017 och investeringsplan/-behov 2018-2019	19
2 Allmän verksamhet	22
2.1 Vision 2020	22
2.2 Nuläge och framtid.....	22
2.3 Prioriterade mål.....	23
2.3.1 Kund och medborgare	23
2.3.2 Verksamhet.....	23
2.3.3 Personal.....	25
2.3.4 Ekonomi	25
2.4 Kvalitetsgarantier	26
2.5 Ekonomi och resurser	26
3 Teknisk verksamhet	27
3.1 Vision 2020	27
3.2 Nuläge och framtid.....	27
3.3 Prioriterade mål.....	28
3.3.1 Kund och medborgare	28
3.3.2 Verksamhet.....	28
3.3.3 Personal.....	30
3.3.4 Ekonomi	31
3.4 Kvalitetsgarantier	31
3.5 Ekonomi och resurser	31
4 Bildningsverksamheten	32

4.1	Vision 2020	32
4.2	Nuläge och framtid	32
4.3	Prioriterade mål	33
4.3.1	<i>Kund och medborgare</i>	33
4.3.2	<i>Verksamhet</i>	34
4.3.3	<i>Personal</i>	36
4.3.4	<i>Ekonomi</i>	37
4.4	Kvalitetsgarantier	37
4.5	Ekonomi och resurser	37
5	Social verksamhet	38
5.1	Vision 2020	38
5.2	Nuläge och framtid	38
5.3	Prioriterade mål	39
5.3.1	<i>Kund och medborgare</i>	39
5.3.2	<i>Verksamhet</i>	40
5.3.3	<i>Personal</i>	41
5.3.4	<i>Ekonomi</i>	42
5.4	Kvalitetsgarantier	42
5.5	Ekonomi och resurser	42
5.6	Värdighetsgarantier.....	42
6	Miljö och byggnämnd	43
6.1	Vision 2020	43
6.2	Nuläge och framtid	43
6.3	Prioriterade mål	44
6.3.1	<i>Kund och medborgare</i>	44
6.3.2	<i>Ekonomi</i>	44
6.4	Kvalitetsgarantier	45
6.5	Ekonomi och resurser	45

1 Grästorp

1.1 Bakgrund

Inför nuvarande mandatperiod togs ett underlag fram som innehåller en nulägesanalys och en prognos för framtiden, som har fått namnet Grästorpsanalysen. Den bestod av en ekonomisk långtidsprognos för de kommande tio åren, en tioårig investeringsplan och en nulägesanalys utifrån SKL:s Kommunkompassen som genomfördes hösten 2014.

Årets analys visar på att ekonomin kommer vara stabil de närmsta åren men saknar utrymme för utökad verksamhet. Därefter kommer den demografiska utvecklingen att kraftigt påverka kommunens kostnader för äldreomsorg. Om vi låter utvecklingen fortsätta som hittills innebär det ett underskott om tio år som motsvarar en skattekrona på 3,50 kr per skattekrona.

Under de strategidagar som de förtroendevalda genomförde i januari 2015 formulerades tre tydliga strategier för kommande mandatperiod för att möta denna utmaning. Den första handlar om att satsa på förebyggande hälsoarbete i allmänhet och för äldre i synnerhet. Nästa strategi handlar om att bli en attraktiv kommun med ett ökat bostadsbyggande för att öka invånarantalet och därmed inkomsterna. Den tredje strategin handlar om att öka effektiviteten. Denna bakgrund och inriktning ligger till grund för 2017 års verksamhetsplan. Målen kommer även fortsättningsvis att formuleras under de fyra perspektiven; kund och medborgare, verksamhet, personal och ekonomi.

1.2 Vision Grästorp 2020

Vision 2020

Grästorp har Västra Götalands bästa boendemiljö. Invånarna är nöjda med service och fritidsutbud och det är nära till mycket - allt från jobbutbudet i regionen till golfbanan i centrum. Förskolan och skolan ligger i topp i nationella undersökningar. Näringslivet sjuder av entreprenörsanda och de gröna näringarna blomstrar.

1.3 God ekonomisk hushållning

Grästorps kommuns styrmodell bygger på målstyrning. Utifrån visionen beslutar kommunfullmäktige om vilka övergripande mål som ska gälla. Målen blir mätbara genom att koppla mått och målvärde till alla mål. I vissa fall anges det ett exakt målvärde och ibland är målvärdet en viljeinteikning, att vara bättre än rikssnittet till exempel.

Styrmodellen baseras på dialog mellan förtroendevalda och tjänstemän samt mellan chefer och medarbetare, både vid verksamhetsplanering och uppföljningar. Varje verksamhet ansvarar för att arbeta fram aktiviteter som bidrar till att uppfylla målen.

Resursfördelningen görs utifrån prioriterade mål och uppföljningar för att säkerställa god ekonomisk hushållning.

1.3.1 Prioriterade mål

1.3.1.1 Kund och medborgare

Prioriterade mål	Mått	Målvärde 2017
Invånare och kunder ska vara nöjda	Nöjd medborgarindex (NMI) relativt rikssnittet	
	Andel som sammantaget är mycket eller ganska nöjda med sitt särskilda boende, bland de 25 procent bästa i Sverige (öppna jämförelser)	
	Andel som sammantaget är mycket eller ganska nöjda med hemtjänsten bland de 25 procent bästa i Sverige (öppna jämförelser)	
	Elevers syn på skolan och undervisningen i åk8 (KKiK)	85%
	Nöjda vårdnadshavare skola/förskola (enkät)	85%
	Andelen nöjda brukare inom daglig verksamhet LSS (egen mätning pictostat)	-

Det sker ingen mätning om daglig verksamhet LSS 2017.

Invånare och kunder ska vara nöjda

Beskrivning

En förutsättning för att Grästorps ska bli en framgångsrik kommun är att de som använder våra tjänster och alla de som bor eller verkar i kommunen är nöjda och på så vis blir ambassadörer för vår kommun.

Det ska ske genom att:

- Vårdskapsarbetet ska fortsätta och genomsyra alla verksamheter.
- En programförklaring för vad vi anser är ett gott värdskap ska formuleras under medverkan av alla anställda och förtroendevalda.
- Vi ska även göra alla andra intressenter som företagare, föreningar och övriga organisationer som verkar i Grästorp delaktiga i denna process.

1.3.1.2 Verksamhet

Prioriterade mål	Mått	Målvärde 2017
Det förebyggande hälsoarbetet prioriteras och genomsyrar all verksamhet	Andel personer med bra eller mycket bra hälsotillstånd relativt snittet i regionen	
	Andel personer med stillasittande fritid (16 -84 år) relativt snittet i regionen	
	Hur tryggt och säkert kan du vistas utomhus på kvällar och nätter? (medborgarundersökning)	6,9
	Känner du dig trygg på skolan? (drogvaneundersökning)	95%
Förbättra barns och ungas uppväxtvillkor i kommunen	Andel behöriga elever till något nationellt program på gymnasiet	100%

Prioriterade mål	Mått	Målvärde 2017
	Meritvärde åk 9	230
En attraktiv kommun och ökat bostadsbyggande	Nyföretagande under året	20
	Nyetableringar under året	4
	Svenskt näringslivs ranking	50
	Arbetsstillfällen i kommunen	1 850
	Arbetslöshet relativt rikssnittet	
	Antal invånare	5 725
	Antal nyproducerade boenden under året	20
	Antal hushåll i kommunen jämför med föregående år	
	Nöjd region index (NRI), medborgarundersökning	66

Målvärden för medborgarundersökningarna är samma som resultatet 2016.

Det förebyggande hälsoarbetet prioriteras och genomsyrar all verksamhet

Beskrivning

En god hälsa är det som de flesta sätter högst när de får frågan om vad som är viktigast här i livet. Nu ser vi återigen att sjuktalen ökar och särskilt allvarligt är ökningen av den psykiska ohälsan. Störst är ökningen bland kvinnor, och då framförallt tonårstjejer. Här krävs en bra analys och en genomtänkt strategi med riktade insatser.

Forskningen visar att hälsa har ett tydligt samband med vilken social situation man lever i. Det kan skilja upp till sex år i livslängd mellan personer med låg och hög utbildningsnivå. Därför är medborgarnas utbildningsnivå en viktig faktor för en ökad jämlikhet. Att prioritera tidiga och förebyggande insatser är en god social investering. Att stärka barn och familjer i ett tidigt skede bör ses som en investering i den bemärkelsen att man undviker onödiga kostnader i framtiden.

Insatser för mer jämlik hälsa kommer att genomföras enligt nedan:

- Alla verksamheter har ett salutogent förhållningssätt (utgå från det som främjar hälsa)
- En familjecentral ska skapas där olika kommunala och regionala verksamheter kan samverka för att i ett tidigt skede jobba förebyggande med insatser riktade till våra yngsta kommuninvånare.
- Arbetet med det förebyggande hälsoarbetet för äldre ska utvecklas
- Ta fram ett kostpolitiskt program och genomföra dess ambitioner
- Skapa förutsättningar för att förebygga psykisk ohälsa och skapa balans i livet främst riktat åt unga tonårstjejer och äldre
- I all samhällsplanering kommer ett hälsoperspektiv beaktas
- Skapa utemiljöer som uppmuntrar till fysiska och sociala aktiviteter.

Förbättra barns och ungas uppväxtvillkor i kommunen

Beskrivning

En väl fungerande förskola, skola och ungdomsverksamhet är av central betydelse för en kommuns attraktionskraft. Målet är att skolan, i enighet med vår vision, ska nå toppresultat innan mandatperiodens slut. I alla verksamheter för barn och ungdomar ska det finnas ändamålsenliga lokaler. Barns och ungas uppväxtvillkor handlar inte bara om skolan utan också om rätten till en meningsfull fritid. Här måste särskilda insatser göras för dem som

inte lockas av det rika idrottsutbud som finns i kommunen.

Kommunen ska under de kommande åren förbättra uppväxtvillkoren för barn och ungdomar genom att:

- Ha ett fortsatt kunskapsfokus med ett lustfyllt lärande i skolverksamheten
- Satsa på kompetensutveckling och karriärtjänster i skolan för att utveckla det pedagogiska innehållet utifrån den vision som finns för skolverksamheten.
- Rusta upp förskolans och skolans lokaler
- Utveckla ungdomsverksamheten med anpassning efter ungdomars behov
- Fortsätta att utveckla samverkan mellan social- och bildningsverksamhet
- Inrätta en familjecentral där den öppna förskolan ska ha en viktig roll
- Öka det kulturella utbudet i kommunen
- Samverka med och utöka stödet till föreningslivet
- Skapa attraktiva utemiljöer för barn och ungdomar

En attraktiv kommun och ökat bostadsbyggande

Beskrivning

Det är viktigt att våra kommuninvånare trivs och känner att vår kommun utvecklas för att möta varierande behov i olika livssituationer. Vi behöver dessutom flera boendeformer och ökat bostadsbyggande för att våra kommuninvånare ska kunna stanna kvar, och för att kunna ta emot individer och familjer som vill flytta till vår kommun. Med ett ökat bostadsbyggande kan också kommunen leva upp till de åtagande vi har i våra avtal med Migrationsverket för flyktingmottagande.

Detta ska vi uppnå genom att:

- Fortsätta utveckla gatu- och parkmiljön för ökad livskvalitet
- Genomföra strategin för landsbygdsutveckling
- Förbättra infrastruktur och kommunikationer
- Ta reda på behovet av senior- och trygghetsboende och i samverkan med Trygga Hem i Grästorps svara upp mot behovet
- Utifrån översiktsplanen skapa detaljplaner och projektera nya bostadsområden som skapar förutsättningar för ett rikt differentierat bostadsbestånd
- Utveckla marknadsföringen av kommunen utifrån det varumärke fullmäktige beslutat om
- Utveckla kommunens näringslivsverksamhet med fokus på företagsutveckling, etableringsservice och turism
- Involvera kommuninvånarna i arbetet med värdskap och mänskliga rättigheter
- Skapa en väl fungerande integrationsverksamhet
- Göra insatser för att svara upp mot våra åtaganden för flyktingmottagande och mottagande av ensamkommande flyktingbarn.
- Satsa på riktade marknadsföringsinsatser för att locka nya medborgare till kommunen.

1.3.1.3 Personal

Prioriterade mål	Mått	Målvärde 2017
Grästorps kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare	Nöjd medarbetarindex (NMI)	75
	Önskad sysselsättningsgrad	100 %
	Sjuktal (helår)	4 %

Grästorps kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare

Beskrivning

I de analyser som gjorts av det framtida personalförsörjningsläget kan man se ett ökat behov av nyanställningar på grund av stora pensionsavgångar de kommande tio åren. Det är en situation som vi inte är ensamma om och därför finns risk för att det kan bli problem att rekrytera rätt kompetens till kommunen. Med detta i åtanke är behovet att vara en attraktiv arbetsgivare uppenbart. På samma sätt som att medborgarna måste vara ambassadörer för sin kommun är det av yttersta vikt att vår personal är ambassadörer för sin arbetsplats.

Grästorps kommun ska bli en attraktivare arbetsgivare genom att:

- Fortsätta satsningen på värdskap både inåt i organisationen och utåt mot brukare och kunder.
- En programförklaring för vad vi anser är ett gott värdskap ska formuleras under medverkan av alla anställda och förtroendevalda.
- Samverkan med högskolan ska vidareutvecklas
- Skapa en arbetsorganisation där vi kan erbjuda alla anställda önskad sysselsättningsgrad och attraktiva arbetsformer
- Det individuella lönesystemet ska användas för att belöna goda resultat och för att kunna rekrytera och behålla personal
- Kompetensutvecklingen ska systematiseras och resurser ska skapas för det genom ett mer aktivt arbete med ansökningar till EU:s sociala fonder

Under hösten 2016 genomfördes en medarbetarundersökning. Utifrån medarbetarundersökningens resultat kommer vi gemensamt att ta fram nya mått.

1.3.1.4 Ekonomi

Prioriterade mål	Mått	Målvärde 2017
Grästorps kommun ska leva upp till begreppet god ekonomisk hushållning		
Alla verksamheter ska öka sin effektivitet och skapa högsta möjliga kvalitet med insatta resurser	Nettokostnad per invånare jämfört med riket, VKV	
	Nettokostnadsavvikelse gymnasieskola	0%
	Nettokostnadsavvikelse grundskola	0%
	Nettokostnadsavvikelse förskola inkl. öppen förskola	0%
	Nettokostnadsavvikelse individ- och familjeomsorg	0%
	Nettokostnadsavvikelse äldreomsorg	0%

Nettokostnadsavvikelsen jämför nettokostnaden med förväntad statistiskt kostnad. Resultat över 0 indikerar högt kostnadsläge vilket kan bero på högre ambitionsnivå och/eller lägre effektivitet.

Grästorps kommun ska leva upp till begreppet god ekonomisk hushållning

Beskrivning

Begreppet god ekonomisk hushållning finns redan definierat av fullmäktige i fem punkter; resultat, beredskap, risk, likviditet och självfinansierade investeringar. Dess punkter ska kompletteras med måluppfyllelse för verksamheten. Om kommunen lever upp till begreppet god ekonomisk hushållning avgörs genom en sammanvägd bedömning av de finansiella målen och verksamhetens måluppfyllelse. För de finansiella målen väger resultatmålet tyngst. För verksamhetsmålen ska bedömningen bygga på om de har nåtts eller har en positiv utveckling. Här är det mål för de budgetmässigt stora verksamheterna i kommunen som förskola och skola, äldreomsorg och social omsorg som väger tyngst. I de rapporter som lämnas vid delårsrapporten samt årsredovisningen ska en sammanvägd bedömning göras av kommunstyrelsen för att avgöra om kommunen levt upp till begreppet god ekonomisk hushållning.

De finansiella målen ska nås genom att:

- Ekonomin är överordnad och sätter ramarna för all verksamhet, investeringar och nya åtaganden och beslut
- En modell för hur man bedömer och tydligt redovisar för medborgarna vad de fått för skatten och måluppfyllelse utifrån begreppet god ekonomisk hushållning ska formuleras
- Alla verksamheter har som överordnat mål att hålla sin budget

Alla verksamheter ska öka sin effektivitet och skapa högsta möjliga kvalitet med insatta resurser

Beskrivning

Kommunen har sedan ett antal år tillbaka arbetat med ständiga förbättringar för att öka värdet av de resurser som finns. Vi har använt den vedertagna lean-modellen som gett goda resultat. Förutom att arbeta med kontinuerliga förbättringar kommer vi också stimulera innovationstänk inom våra verksamheter. Vi måste hitta metoder för att släppa lös den kraft som finns bland medarbetarna för att tänka nytt och annorlunda. Vi ska också ha ett förhållningssätt där det är tillåtet att pröva och ibland misslyckas. Effektivisering handlar inte om att minska personalstyrkan utan om att skapa ett högre värde för varje satsad krona.

Vi ska öka kommunens effektivitet genom att:

- Avsätta medel för utvecklingsarbete och innovationer
- Sätta upp mål för alla verksamheter och enheter som innebär att alla ska kunna redovisa effektiviseringsvinster
- Uppmärksamma enheter som lyckas särskilt bra som inspiration för andra genom att fullmäktige delar ut pris till årets verksamhetsutvecklare, årets innovation osv
- Prioritera investeringar som leder till minskade driftskostnader eller uteblivna kostnadsökningar
- Genom samverkan med övriga sex kommuner i västra Skaraborg skapa resurser för utvecklingsarbete genom bland annat EU-ansökningar
- Uppmuntra ny teknik som ett medel att öka effektiviteten inom alla verksamhetsområden

1.3.1.5 Finansiella mål

I kommunallagen framgår att "för verksamheten ska anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. För ekonomin ska anges de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning". Redan 2013 beslutade kommunfullmäktige om vilka områden som ska ingå i definitionen av god ekonomisk hushållning i Grästorps kommun. Beslutet innehåller även riktlinjer för bedömning om kommunen uppfyller god ekonomisk hushållning. I tabellen nedan framgår de fem områden som följs upp och som bedöms ha stor inverkan på kommunens samlade ekonomi och finansiella ställning.

Finansiella mål
Resultat - Årets resultat
Beredskap - Finansiell reserv
Risk - Ränterisker/åtaganden
Likviditet - Betalningsberedskap
Investeringar - Självfinansiering

I budgeten för 2017 uppfylls de finansiella målen med ett undantag. Likviditetsmålet mäts endast i delårsrapport och årsredovisning men bedömningen görs att även det målet uppfylls.

Det budgeterade resultatet uppgår till närmare +8,1 mkr vilket motsvarar 2,5 procent av de samlade skatte- och bidragsintäkterna.

Medel till en finansiell reserv finns budgeterade i finansförvaltningen och uppgår till cirka 2,3 mkr.

Nyupplåning är planerad med 20,0 mkr för delfinansiering av förskola och skola och beslut finns att omsätta lån med rörlig ränta samt räntebudet lån med kreditförfall under 2017. I övrigt är cirka 63 procent av lånevolymer räntebunden med olika tidpunkter för ränte- och kreditförfall.

Med den budgeterade investeringsvolymen för 2017 så klaras inte en självfinansiering av samtliga investeringar.

Den samlade bedömningen blir att kommunen uppfyller god ekonomisk hushållning i budget 2017 trots en hög investeringsvolym som delvis måste lånefinansieras. Bedömningen utgår från att resultatnivån har ökat till 2,5 procent, en höjning med cirka 2,0 mkr, för att möta en högre investeringsnivå för 2017.

1.3.1.6 Särskilda uppdrag och inriktningar

Prioriterade mål	Mått	Målvärde 2017
Jämställdhet och likabehandling	Andel utrikesfödda i orten Grästorp	
	Andelen av det underrepresenterade könet ska öka i kommunens alla verksamheter	
	Andel underrepresenterat kön av tjänstemän i ledande ställning (kommunledningsgrupp)	
	Andel underrepresenterat kön bland de förtroendevalda	
	Andel underrepresenterat kön av förtroendevalda i ledande ställning (presidiet)	

Jämställdhet och likabehandling

Beskrivning

Det finns en beslutad jämställdhetsplan som tillsammans med övriga styrdokument om likabehandling kommer att redovisas i tertial och årsrapporter.

1.4 Ekonomi och resurser

1.4.1 Sammanfattning

Budget 2017 innehåller en ökad verksamhetsvolym och det ekonomiska resultatet i budgeten är starkare jämfört med budget 2016. Nettokostnaderna i den löpande verksamheten ökar med 14,6 mkr, från 294,6 mkr till 309,2 mkr. Genom resultatet som budgeteras för 2017 uppfylls kommunallagens krav på en budget i balans. Kommunallagens krav samt resultatmålet i den finansiella delen i god ekonomisk hushållning uppfylls då resultatet uppgår till +8,1 mkr. Den budgeterade resultatnivån motsvarar 2,5 procent av de totala skatte- och bidragsintäkterna för 2017. För att uppnå god ekonomisk hushållning avseende resultatnivån ska resultatet per definition uppgå till minst 2,0 procent av de totala skatte- och bidragsintäkterna.

1.4.2 Driftbudget

Kommunfullmäktige beslutade 2016-06-13, § 41, om budgetramar för 2017. Kommunstyrelsen behandlade förslaget till driftbudget för 2017 på sammanträdet 2016-11-08. Nettokostnaderna i den löpande verksamheten i budget 2017 har ökat med 14,6 mkr i förhållande till budget 2016. I budgeten ingår en beräknad ökning av löner (6,3 mkr), priser (2,3 mkr), utökad verksamhet i ramen (2,6 mkr), utökad verksamhet i budget (2,7 mkr) och justerade kapitalkostnader (0,7 mkr). Trots dessa tillskott i budgeten innebär det ytterligare krav på en fortsatt anpassning av verksamheten för att möta de behov som finns i verksamheten. Totalt ökar nettokostnaderna i den löpande verksamheten i budgeten från 294,6 mkr 2016 till 309,2 mkr för 2017. De resurser som står till förfogande under 2017 måste användas effektivt varför det också utgör ett prioriterat mål under perspektivet ekonomi för 2017.

För verksamhetsåret 2016 förväntas ett stort överskott budget i den löpande verksamheten. Prognosen på verksamhetsnivå, efter september månads uppföljning, pekar mot ett överskott på cirka 7,8 mkr. Extra statsbidrag för att hantera flyktningmottagningen, en negativ avräkning av skatteintäkter och den finansiella reserven som finns budgeterad påverkar också det totala resultatet för 2016. Detta sammantaget betyder att kommunen bedömer ett

resultat på cirka +19,1 mkr för hela 2016. Enligt septemberprognosen är resultatet cirka 13,0 mkr bättre än det budgeterade resultatet för 2016 som uppgår till +6,1 mkr.

Ett positivt resultat för 2016 och 2017 betyder att kommande budgetramar kan anpassas till de finansiella mål som kommunfullmäktige fastställt utan att hänsyn behöver tas till regelverket i kommunallagen om att återställa de medel som verksamheten förbrukat för mycket under tidigare år. Genom det prognostiserade resultatet 2016 och den budgeterade nivån för 2017, finns goda förutsättningar att kommunen kan behålla en ekonomi i balans.

Med de planeringsförutsättningar som utgör grunden i beräkningarna för 2018 och 2019 görs dock bedömningen att det inte finns utrymme för att täcka ökade kostnader i form av löne- och avtalsjusteringar samt kostnadsökningar i verksamheten och samtidigt uppnå en resultatnivå på 2,0 procent. För att behålla kommunens finansiella ställning under perioden krävs därför effektiviseringar, kostnads-/intäktsanpassningar med motsvarande 2,6 mkr för 2017 och ca 6,1 mkr för 2019..

1.4.3 Investeringsbudget

Investeringsutgifterna för 2017 uppgår till 36,8 mkr. Nivån för 2018 och 2019 är lägre, 29,8 mkr respektive 18,4 mkr. För hela perioden beräknas en investeringsvolym på ca 85,0 mkr. Ett stort projekt som startas upp redan under 2016 är ny- om- och tillbyggnad av förskola och skola. Under 2016 pågår utredning och projektering för att komma fram till den bästa lösningen för framtiden. Projektet väntas pågå under 2017 och 2018 och totalt finns 34,1 mkr avsatta i investeringsbudgeten/-planen. Ett annat område under perioden är den fortsatta upprustningen av gator i tätorten där totalt 5,4 mkr avsätts under 2017-2019. Anslag finns också upptaget för IT investeringar för fortsatt satsning på nya system och systemutveckling för fortsatt digitalisering av administrativa rutiner, bland annat ärendehantering. Även medel för att skapa förutsättningar för en ungdomsgård finns med i investeringsplanen för 2017 och 2018. I planen finns totalt 9,0 mkr avsatta för upprustning av Lunnevidadet, ett projekt som kommer att fortgå in på 2020. Varje år budgeteras för investeringar i olika maskiner och utrustning till den tekniska verksamheten. Här finns en plan för utbyte och ersättning av befintlig maskinpark. Ett anslag på 4,0 mkr finns upptaget som ska användas till underhållsåtgärder som är planerade och som enligt definition är underhåll. Här görs således skillnad mellan planerat och akut underhåll.

Varje år i investeringsplanen finns medel avsatta för ej specificerade investeringar som totalt uppgår till 1,5 mkr. Dessa medel kan kommunstyrelsen besluta att disponera och fördela till investeringsprojekt som inte finns i planen eller omfördela till redan befintliga projekt. För varje sådan omfördelning krävs ett separat beslut i kommunstyrelsen.

För större investeringsprojekt avseende om-, till- och nybyggnader samt vissa anläggningar krävs ett igångsättningsbeslut av kommunstyrelsen. För 2017 omfattar det kravet anslaget för familjecentral.

För 2018 och 2019 redovisas investeringsutgifter på 29,8 mkr respektive 18,4 mkr. En investeringsnivå runt 65,0 mkr under perioden har varit målet för arbetet med investeringsbudgeten för att klara målet på självfinansiering. Med ett så stort enskilt projekt som förskola och skola under 2017-2018 är detta inte möjligt utan 20,0 mkr är budgeterade som en delfinansiering av det projektet. För 2018 och 2019 utgör de redovisade investeringarna ett planeringsunderlag för kommande budgetprocesser och omprövas inför varje budgetår. En nivå som kan skattefinansieras är nödvändig under kommande år då investeringstakten legat på en mycket hög nivå de senaste nio åren, med undantag av 2013 och 2015.. Skattefinansiering av investeringar över tid är också ett område i bedömningen av om kommunen uppfyller god ekonomisk hushållning i de finansiella målen.

En komplett investeringsbudget för perioden, fördelad på projekt, finns redovisad under avsnittet investeringsbudget respektive kommentarer till investeringsbudget.

1.4.4 Finansiering

Beräkningarna i finansförvaltningen för budget 2017 bygger på en oförändrad kommunal utdebitering med en kommunal skattesats på 21,57. Invånarantalet i kommunen, 2016-11-01, antas i beräkningarna hamna på 5 700 personer. Vid årsskiftet var invånarantalet 5 644 personer. I förhållande till beräkningsunderlaget när budgetramarna antogs i juni är bedömningen högre (+70 stycken) med bakgrund av befolkningsutvecklingen fram till mitten av oktober. Den senaste uppgiften avseende invånarantalet tyder på att antagandet om invånarantalet håller. Utvecklingen fram till nu ligger betydligt högre jämfört med den befolkningsprognos som SCB tog fram under 2013 med 2012 som basår. För 2015 redovisades en liten ökning med 14 invånare, från 5 630 till 5 644 personer. Förändringen 2016 uppgår till +54 personer från årsskiftet till mitten av oktober månad fördelar på ett födelsenetto på -18 personer och ett flyttningsnetto på +72 personer.

I beräkningarna ingår också bedömningar av förändringar i utjämningsystemen där uppdateringen av vissa variabler påverkar intäkterna för kommunen. Beräkningarna, som fortfarande är preliminära, för kostnadsutjämnningen, inkomstutjämnningen och utjämnningen inom området lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) slår snabbt igenom på kommunens totala intäktsnivå och har ett direkt samband med förändringar av invånarantalet då kostnader och intäkter fördelas per invånare.

Finansnettot förbättras något genom låga kostnader för upplåning trots en planerad ökning av lånevolymen under 2017. Detta medför att förutsättningarna förbättras för att stärka kommunens ekonomiska och finansiella situation. Något mindre av de tillgängliga resurserna går åt till räntekostnader på gjorda investeringar. Detta är en direkt effekt av det mycket låga ränteläget samt en större andel lån med rörlig ränta. Utvecklingen bör följas noga då situationen snabbt kan förändras.

I finansförvaltningen finns medel avsatta till en finansiell reserv. Reserven uppgår till 2,3 mkr vilket motsvarar cirka 0,7 procent av de samlade skatte- och bidragsintäkterna eller cirka 21 öre i utdebitering. Kommunfullmäktige beslutade redan 2000-11-30, § 59, ”...att en reserv för oförutsedda kostnader avsätts i finansförvaltningen i samband med upprättande av årsbudget för kommunen. Reservens storlek bör på sikt uppgå till ett belopp som minst motsvarar 0,50 kronor per skattekrona i utdebitering...”. Även i fullmäktiges beslut 2013-11-28, § 80, om finansiella mål för god ekonomisk hushållning framgår att kommunen ska ha en beredskap för minskade intäkter eller ökade kostnader.

Genom att det finns en reserv budgeterad innebär det att det finns en liten marginal i budgeten för att möta kostnadsökningar eller intäktsminskningar i ekonomin 2017. Reserven disponeras av kommunstyrelsen och kan endast användas för att täcka extraordinära och oförutsedda kostnader i verksamheten som inte bedöms kunna finansieras inom tilldelad budgetram.

1.4.5 Framtiden

I ekonomirapporten från Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, bedöms att den svenska ekonomin når balans 2016 och konjunkturen fortsätter att stärkas in i nästa år. Det innebär ökningstal för BNP, sysselsättning och skatteunderlag som är starkare än normalt. Den relativt starka tillväxten har varit möjlig trots en svag utveckling i omvärlden. Det är inte någon större fart på svensk export på grund av den fortsatt svaga utvecklingen internationellt. Det är istället en stark inhemsk efterfrågan som drivit på tillväxten i Sverige. Såväl statlig som kommunal konsumtion ökar kraftigt, inte minst till följd av det stora antalet asylsökande. Den starka skatteunderlagstillväxten 2016 beror framför allt på en stark ökning av antalet arbetade timmar. I reala termer bedöms skatteunderlagstillväxten ligga kvar på en hög nivå 2017. Bortom 2017 viker tillväxten i prognoserna och bedömningen blir då att kommunerna kommer att få uppenbara problem att få sina ekonomier i balans. Förklaringen kan sökas i ett svagare skatteunderlag.

Det har också länge varit känt att den demokratiska utvecklingen tillsammans med ökad efterfrågan av välfärd kommer att innebära ett ökat kostnadstryck så att det behövs en ökning av medelutdebiteringen i Sverige med drygt två kronor för att uppnå ett resultat på *en (1) procent* av skatter och bidrag.

Intäktssidan blir allt svårare att hantera i budgetprocessen. Vid sidan av de generella statsbidragen finns drygt 80 riktade statsbidrag som tenderar att driva på kostnadsutvecklingen ytterligare genom omfattande administration. Kommunerna behöver istället mer av generella statsbidrag och bättre framförhållning för att kunna prioritera resurserna till områden där de bäst behövs. Vidare påverkas ekonomin av effekten som mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar innebär med stora fordringar på ersättning från Migrationsverket som följd

Intäktsberäkningarna i budgeten är baserade på senast kända prognoser för skatteunderlag och uppdateringar av generella statsbidrag och utjämningsystem. Genom regelverket för maxtaxor inom olika områden begränsas möjligheten att öka avgiftsfinansieringen. På lite längre sikt kommer också kommunens löpande pensionsutbetalningar att öka kraftigt om ingenting görs åt det stora pensionsåtagandet kommunen har. Här påverkas kostnadsnivån snabbt då fler personalgrupper i organisationen uppnår brytpunkten för förmånsbestämd ålderspension med anledning av olika satsningar på "lönelyft" i organisationen. För 2016 beräknas en kostnad för pensionsutbetalningarna till cirka 5,7 mkr, om cirka 8-10 år beräknas motsvarande kostnader uppgå till närmare 10,0 mkr.

Budgeten för 2017 är stark i jämförelse med 2016 vilket bland annat beror på en ökad resultatnivå, från 2,0 procent till 2,5 procent, vilket motsvarar en ökning på cirka 1,6 mkr. Även den budgeterade finansiella reserven har ökat. Detta innebär att kommunen uppfyller god ekonomisk hushållning avseende resultatmålet och med reserven förbättras den finansiella ställningen. Den höga investeringstakten under de senaste åren innebär dock en påfrestning på ekonomin i form av ökade avskrivningar på anläggningstillgångarna. För 2017 uppgår investeringsvolymen till 36,8 mkr vilket innebär att hela investeringsnivån inte kan skattefinansieras. Att enstaka år budgetera för höga investeringsutgifter kan vara nödvändigt men innebär också ett krav på lägre nivåer inför kommande år. Ambitionen har varit att under perioden 2017-2019 totalt hamna på cirka 65,0 mkr för att därmed klara att egenfinansiera samtliga investeringar under perioden. Med den sjunkande resultatutvecklingen som kan ses under perioden kommer dock inte självfinansieringen att uppnås något av åren. Då krävs en ökad resultatnivå eller betydligt lägre investeringstakt, eller en kombination av dessa åtgärder.

Under 2017 och framåt krävs fortsatta anpassningar i verksamheten, och/eller intäktsökningar, för att kommunens samlade ekonomi ska hamna på en nivå som motsvarar god

ekonomisk hushållning. Med nuvarande planeringsförutsättningar för 2018 och 2019 framgår att när utrymme för löne- och avtalsjusteringar samt kompensation för prisökningar finansierats så kommer resultatnivån att sjunka betydligt för att hamna en bra bit under 1 procent 2019. Detta framgår tydligt i redovisningen av resultatbudgeten för planeringsperioden.

Behovet av att anpassa kostnaderna genom prioriteringar av verksamhet och investeringar blir därför allt viktigare. En stor del av det framtida ekonomiska utrymmet går åt till att finansiera ökade lönekostnader och pensionsutbetalningar. Med nu kända förutsättningar är den ekonomiska situationen ansträngd för kommunen under 2017. Redan under kommande budgetprocesser behöver åtgärder vidtagas för att säkerställa en resultatnivå på minst 2,0 procent. Denna situation ska också kombineras med verksamhetens behov och kommunallagens bestämmelser om god ekonomisk hushållning.

I den ekonomiska planen redovisas visserligen positiva resultat för både 2018 och 2019 men med en betydligt lägre nivå som inte uppfyller god ekonomisk hushållning. En helt avgörande del i kommunens samlade ekonomi är att den löpande verksamheten klarar av sitt uppdrag inom den budget som är beslutad.

1.5 Ekonomisk sammanställning

DRIFTBUDGET 2017, PLAN 2018 - 2019			
SAMMANSTÄLLNING, NÄMND / VERKSAMHETSOMRÅDE			
	Kostnad	Intäkt	Nettokostnad
Kommunstyrelsen			
-Allmän verksamhet	50 897	13 039	37 858
-Teknisk verksamhet	88 155	57 732	30 423
-Bildningsverksamhet	143 616	18 579	125 037
-Social verksamhet	186 560	71 620	114 940
Miljö- och byggnämnd	1 980	1 052	928
Summa	471 208	162 022	309 186
Verksamhetens intäkter:	Budget 2017	Plan 2018 - 2019	
Kommunstyrelsen			
-Allmän verksamhet	13 039		
-Teknisk verksamhet	57 732		
-Bildningsverksamhet	18 579		
-Social verksamhet	71 620		
Miljö- och byggnämnd	1 052		
VERKSAMHETENS INTÄKTER	162 022	162 022	162 022
Verksamhetens kostnader:			
		Kostnadsökningar per år	
		2 924	2 701
Kommunstyrelsen			
-Allmän verksamhet	50 897		
-Teknisk verksamhet	88 155		
-Bildningsverksamhet	143 616		
-Social verksamhet	186 560		
Miljö- och byggnämnd	1 980		
Summa	471 208	474 132	476 833
Övriga poster:			
-Finansiering, övrigt	2 320	3 281	3 354
-Statlig medfinansiering	280	280	280
-Semesterskuld, förändring	0	0	0
-Reserverat för avtalsjusteringar, i ram	0	4 625	9 365
-Personalförsäkring, pension mm	58 664	60 127	61 630
-Kalkylerad personalförs/pension	-70 788	-72 567	-74 390
-Administration KPA/PVAB	155	155	160
Pensionsutbetalningar	4 535	4 726	5 088
Försäkringspremie, pensioner	1 430	1 500	2 982
Avsättning till pensioner, skuldförändring	253	359	471
Pensioner, avgiftsbestämd del	8 446	8 859	9 264
Partiell inlösen av ansvarsförbindelse	0	0	0
Löneskatt på pensionskostnader	3 557	3 746	4 319
- Kalkylerad kapitalkostnad	-19 294	-19 294	-19 294
- Avskrivningar	14 617	15 266	15 726
VERKSAMHETENS KOSTNADER	475 383	485 195	495 788
Verksamhetens nettokostnader	-313 361	-323 173	-333 766

1.6 Resultatbudget

RESULTATBUDGET 2017	PLAN 2018-2019		
	2017	2018	2019
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	-313 361	-323 173	-333 766
SKATTEINTÄKTER	242 325	249 832	258 509
STATSBIDRAG/UTJÄMNING	80 162	78 242	76 885
FINANSIELLA INTÄKTER	586	575	560
FINANSIELLA KOSTNADER	-1 544	-1 418	-1 382
RÄNTA PÅ PENSIONER, FR O M 1998	-105	-106	-151
RESULTAT FÖRE EXTRA ORDINÄRA POSTER	8 063	3 952	655
EXTRA ORDINÄRA INTÄKTER	0	0	0
EXTRA ORDINÄRA KOSTNADER	0	0	0
ÅRETS RESULTAT	8 063	3 952	655

1.7 Finansieringsbudget

FINANSIERINGSBUDGET 2017	PLAN 2018-2019		
	2017	2018	2019
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN			
- Årets resultat	8 063	3 952	655
- Just. av- och nedskrivningar	14 617	15 266	15 726
- Just. övriga ej likvidpåverkade poster	530	530	589
- Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	23 210	19 748	16 970
- Ökning/minskning, kortfristiga fordringar	0	0	0
- Ökning/minskning, förråd	0	0	0
- Ökning/minskning, kortfristiga skulder	0	0	0
MEDEL FRÅN DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN	23 210	19 748	16 970
INVESTERINGSVERKSAMHETEN			
- Förvärv av materiella anläggningstillg.	-36 800	-29 750	-18 400
- Försäljning av materiella anläggningstillg.	0	0	0
- Förvärv av finansiella anläggningstillg.	0	0	0
- Försäljning av finansiella anläggningstillg.	0	0	0
MEDEL FRÅN INVESTERINGSVERKSAMHETEN	-36 800	-29 750	-18 400
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN			
- Nya lån/låneram	20 000	0	0
- Amortering av skuld	-4 595	-4 995	-4 995
- Ökning av långfristiga fordringar	0	0	0
- Minskning av långfristiga fordringar	0	0	0
MEDEL FRÅN FINANSIERINGSVERKSAMHETEN	15 405	-4 995	-4 995
ÅRETS KASSAFLÖDE			
- Likvida medel vid årets början	45 698	47 513	32 515
- Likvida medel vid årets slut	47 513	32 515	26 090
Förändring	1 815	-14 998	-6 425

1.8 Investeringsbudget

INVESTERINGABUDGET 2016, PLAN 2017- 2018

Projektredovisning / detalj

INVESTERINGSBUDGET 2017						PLAN 2018 - 2019					
MÅL 2016					BUDGET	PLAN	PLAN	PERI- ODEN			
1	2	3	4	5	2017	2018	2019	2017 - 2019			
KS -allmän verksamhet											
IT investeringar					X		X	1 500	1 500	1 600	4 600
KS -teknisk verksamhet											
Familjecentral					X	X	X	3 000			3 000
Säkerhets-/trygghetsåtgärder m m					X		X	600	600	400	1 600
Centrumutveckling									500	2 000	2 500
Brännebacka södra					X		X	750	750		1 500
GC-väg, Nossans norra sida, projektering					X		X	200			200
Gatubelysning Frambo					X		X	450			450
Va- och gata					X		X	1 800	1 800	1 800	5 400
Maskiner/fordon/utrustning								1 500	1 600	1 600	4 700
Lunnevidadet					X	X	X	500	2 500	6 000	9 000
Ungdomssatsning					X	X	X	1 000			1 000
Ungdomsgård, lokaler					X	X	X	500	3 500		4 000
Återvinningscentral, ny placering										500	500
Förskola/skola					x		x	20 000	12 000		32 000
Planerat underhåll/mindre investeringar								4 000	4 000	4 000	12 000
KS -social verksamhet											
Välfärdsteknologi					X	X		500	500		1 000
Ej specificerade investeringar								500	500	500	1 500
NETTOINVESTERINGAR								36 800	29 750	18 400	84 950

1.9 Kommentarer till investeringsbudget 2017 och investeringsplan/-behov 2018-2019

Investeringsbudgeten för 2017 utgörs av de planerade investeringsprojekt som beräknas genomföras 2017. Beroende på ändrade förutsättningar kan omprioriteringar komma att behöva göras under verksamhetsåret. Den totala investeringsvolymen för 2017 kan också påverkas av ombudgetering av investeringsmedel från 2016 från redan pågående, men ej färdigställda, projekt.

Investeringsnivån för 2017 uppgår till 36,8 mkr och är betydligt högre än 2016. Investeringsplanen 2018-2019 är preliminär och ska utgöra underlag för kommande och planerade investeringsåtgärder. I vissa fall behöver även förstudier genomföras och utredningar göras samt kostnadsberäkningar tas fram innan investeringsnivån är känd. Först när resultaten av dessa är framtagna finns en tillräckligt bra grund för den fortsatta planeringen och en säkrare bedömning av investeringsutgiften för respektive projekt.

I kommunens investeringspolicy framgår bland annat att större ny-, till- och ombyggnadsprojekt på fastigheter och anläggningar ska föregås av ett igångsättningsbeslut i kommunstyrelsen innan de påbörjas. Syftet är att få en bättre styrning och kostnadskontroll av större investeringsprojekt. För 2017 omfattas anslaget för familjecentral av kravet på igångsättningsbeslut.

Totalt finns 85,0 mkr upptaget i investeringsplanen. Nedan lämnas korta kommentarer på de olika investeringsprojekten där totalsumman uppgår till 83,8 mkr.

Kommunstyrelsen / Allmän verksamhet

IT investeringar

Anslaget består till stor del av utgifter för nya verksamhetssystem som diarie- och ärendehantering, men även en fortsatt systemutveckling av befintliga verksamhetssystem för en mer digital miljö och effektivare arbetsrutiner.

Kommunstyrelsen / Teknisk verksamhet

Familjecentral

Ett samverkansprojekt pågår mellan kommunen, och Capio vårdcentral för att skapa förutsättningar för en familjecentral som innebär att man kan utnyttja de resurser som finns att tillgå hos de olika huvudmännen bättre. Utredningen ska komma fram till omfattning och innehåll samt undersöka lämpliga lokaler för samlokalisering av en familjecentral.

Säkerhets-/ trygghetåtgärder/ brandlarm

Arbetet med säkerhetsfrågor har pågått sedan 2011 och följer en upprättad åtgärdsplan. Anslaget innehåller olika åtgärder för lås- och skalskydd, installationer av brandlarm samt insatser som ökar tryggheten i samhället som exempelvis belysning och övervakning. Under perioden kommer medel att disponeras ur anslaget för en förstärkning av kommunens utrustning för krissituationer och krisledning. Medel finns avsatta för det fortsatta arbetet under alla tre åren i planen.

Centrumutveckling

När den tunga trafiken leds utanför samhället beräknas ett arbete starta upp med centrumutveckling utefter Södergatan, Torggatan och delar av Storgatan. Arbetet sker i samarbete med handlare och näringsidkare i centrala Grästorps, och målet är att skapa ett trivsamt centrum och handelsstråk runt gator, torget och resecentrum.

Brännebacka södra

Under 2017 och 2018 finns medel för en fortsatt exploatering av den sista etappen (5 tomt) på Brännebackaområdet. Efter exploateringen är hela området klart för byggnation.

Va- och gata

För renovering och upprustning av vatten- och avloppsnät samt gator i tätorten finns medel budgeterade för alla tre åren i planen. En besiktning av samtliga gator i tätorten är genomförd och ska tillsammans med övriga underlag ligga till grund för kommande investeringar och prioriteringar. Den beräknade utgiften för dessa projekt uppgått till totalt 5,4 mkr under perioden 2017-2019.

Maskiner/fordon/utrustning

Ett anslag finns årligen upptaget i investeringsbudgeten för att ersätta gamla maskiner och fordon samt annan utsliten utrustning. Utbyte sker efter en fastställd plan inom teknisk verksamhet

Lunnevibadet

Efter genomförd utredning har olika brister i Lunnevibadet uppmärksamats. Vilka åtgärder som slutligen kommer att genomföras vid badet, och vid vilken tidpunkt, är inte klart. I den aktuella investeringsplanen finns åtgärder beräknade för renovering och upprustning avseende badet, bland annat med anledning av och miljö- och hälsas krav, med totalt 9,0 mkr. Nuvarande bedömning är dock att ytterligare cirka 2,0 mkr kommer att belasta investeringsbudgeten för 2020.

Ungdomssatsning

Totalt 1,0 mkr finns anslaget 2017 för ungdomssatsning. Hur dessa medel ska användas sker i samverkan och dialog med ungdomar i Grästorps där olika idéer och synpunkter ska tas tillvara i den fortsatta planeringen.

Lokaler ungdomsgård

Investeringsmedel finns upptagna 2017 och 2018 för att iordningställa lokaler för ungdomsgårdsverksamhet. Exakt var och hur dessa medel kommer att disponeras är inte definitivt avgjort då olika alternativ fortfarande diskuteras. Ambitionen är att komma fram till en lösning under 2016 och investeringsmedel finns anslagna från 2017 för att påbörja arbetet. Totalt finns 4,0 mkr budgeterade för ändamålet.

Förskola/skola

Ett anslag om totalt 32,0 mkr finns med i planen för ny och ombyggnad av förskola och skola. Redan 2014 fanns medel budgeterade för en förstudie för att klarlägga vilka förutsättningar som ska ligga till grund för den fortsatta investeringen. Arbetet har fortsatt under 2015 och 2016 för att komma fram till vilka åtgärder som behöver göras med hänsyn till givna förutsättningar. Under hösten 2016 har upphandling av entreprenör skett och detaljplanering av projektet har påbörjats. Byggstart beräknas komma igång tidigt under 2017. Då omfattningen och inriktningen av investeringen inte är klar eller slutligen kostnadsberäknad omfattas anslaget redan i budget 2016 av kravet på ett igångsättningsbeslut innan arbetet kan påbörjas.

Planerat underhåll/ mindre investeringar

I investeringsplanen finns ett anslag med 4,0 mkr årligen för planerat underhåll. Enligt regelverket för investering och avskrivning ska planerat underhåll betraktas som en investering, beaktat riktlinjer för gränsdragning mellan underhåll och driftkostnad. Till vilka planerade underhållsåtgärder och till vilka objekt som anslaget kommer att användas till styrs av den långsiktiga underhållsplanen som finns framtagen inom den tekniska verksamheten.

Kommunstyrelsen / Social verksamhet

Välfärdsteknologi

I planen finns medel anslagna för att investera i ny teknik, främst inom äldreomsorgens

område. Planering för hur den nya tekniken kan användas på ett säkert och tillfredsställande sätt påbörjades under 2015 och ska pågå under de närmaste åren. Anslaget i budget 2017 och 2018 kan ses som en markering och att ambitionen finns i verksamheten att använda ny teknik som en kompletterande del i verksamheten.

Ej specificerade investeringar

Varje år i investeringsplanen finns ett anslag för ej specificerade investeringar. Detta anslag disponeras av kommunstyrelsen för omDispositionering till investeringsprojekt till nya projekt som inte finns med i planen eller för omDispositionering/tillskott mellan befintliga och pågående projekt. För varje sådan omDispositionering eller ianspråktagande krävs ett separat beslut i kommunstyrelsen. För perioden 2017-2019 finns totalt 1,5 mkr anslaget.

2 Allmän verksamhet

2.1 Vision 2020

Grästorp har Västra Götalands bästa boendemiljö. Invånarna är nöjda med service och fritidsutbud och det är nära till mycket - allt från jobbutbudet i regionen till golfbanan i centrum. Förskolan och skolan ligger i topp i nationella undersökningar. Näringslivet sjuder av entreprenörsanda och de gröna näringarna blomstrar.

2.2 Nuläge och framtid

Styrkor och svagheter

Allmän verksamhets styrka ligger i att det finns en bra uppföljning, att beslutsvägarna är korta och att medarbetarna och medborgarna är engagerade. En annan styrka är att relationen mellan tjänstemän och de förtroendevalda är god och respektfull. Det finns en enighet mellan de politiska partierna i de övergripande frågorna även om vägvalen dit kan skilja sig åt. I kommunen finns ett gott företagsklimat och konstruktionen med Näringslivssamverkan Grästorp (NSG) har blivit en framgångsfaktor. Till fördelarna hör också att vi bara har en centralort och att all kommunal service finns på ett ställe.

I en liten kommun med en slimmad administration är sårbarheten hög och det är svårt att ha specialistkompetens inom alla områden. Inom verksamheten är medelåldern relativt hög men det pågår en förnyring och hittills har det inte varit några problem att rekrytera personal med rätt kompetens. Vi kan nu konstatera att produktionen av nya bostäder tagit fart och på sikt kommer det att påverka kommunens ekonomi i positiv riktning.

Utvecklingsmöjligheter och hot/hinder

Det finns en potential att utveckla personalen för att klara fler uppgifter och att stimulera ungdomar att satsa på högskoleutbildning – vilket är ett framtida krav för att få jobb inom den kommunala administrationen. Vi ska, inte minst mot bakgrunden av att vi beslutat om en avsiktsförklaring för samverkan med övriga sex kommuner i västra Skaraborg, fortsätta den inslagna vägen att samarbeta med andra kommuner för att tillgodose kommunens behov av kompetens.

En ytterligare möjlighet är att satsa på landsbygden och ta vara på det intresse som finns för att leva nära naturen. Då gäller det att skapa ett attraktivt boende på landsbygden som lever upp till nutidens krav med bredband och övrig infrastruktur.

Kommunen kommer att få svårt att rekrytera kompetent personal om inte Grästorpsungdomarna vidareutbildar sig. En fortsatt utflyttning som leder till minskade skatteintäkter är det största hotet inför framtiden. Samhällsutvecklingen verkar leda till snabbare växlingar mellan hög- och lågkonjunktur, vilket i sin tur innebär sämre förutsättningar för planering. Kommunens höga investeringstakt är också ett hot om det inte leder till ökad befolkning

Förbättringsområden

Det område som allmän verksamhet ska satsa på är att förbättra profileringen av varumärket Grästorp. För att skapa förutsättningar för en framgångsrik marknadsföring krävs att alla som finns och verkar i kommunen kan enas om en grund som ska vara utmärkande för vad Grästorp ska stå för. Vår varumärkesplattform ligger till grund för detta. Ett annat prioriterat område är landsbygdsutveckling och att slutföra arbetet med en ny översiktsplan och påbörja arbetet med nya detaljplaner.

I kommunstyrelsens analys av medborgarundersökningen identifierades nyproduktion av bostäder som den viktigaste frågan för att skapa en positiv befolkningsutveckling. Målet är att det ska byggas minst 20 nya boenden per år under den kommande mandatperioden.

2.3 Prioriterade mål

2.3.1 Kund och medborgare

2.3.1.1 Invånare och kunder ska vara nöjda

Den allmänna verksamhetens kunder är medborgare och andra som besöker medborgarkontoret, ringer till kommunen eller besöker kommunens hem- eller facebookside. Dessutom har verksamheten interna kunder i alla de kommunövergripande processer som verksamheten ansvarar för.

Verksamheten ska alltid ha hög tillgänglighet och ett professionellt förhållningssätt till såväl externa som interna kunder. Det ska tydligt framgå vilken service som kunden kan förvänta sig.

Värdegrunden, som gått under begreppet "Värdskap i en lärande och innovativ organisation", ska fortsätta att vara en ledstjärna för verksamhetens utveckling. Allmän verksamhet har också ett övergripande ansvar för att det bedrivs i alla verksamheter och att även andra organisationer i kommunen inspireras till att göra hela Grästorp till en värdskapskommun.

Mått	Målvärde 2017
Nöjda kunder - Chefer (skala 1-4)	3,7
Antal ärenden som kommit in via e-tjänster under året	300
Nöjda förtroendevalda (skala 1-4)	3,5
Hemsida relativt rikssnitt (Kommunens Kvalitet i Korthet)	
Tjänstemäns attityder till företagande (företagsrankning)	50
Andel nöjda medborgare/intressenter med kommunens skriftliga kommunikation (enkät)	80%

2.3.2 Verksamhet

2.3.2.1 Det förebyggande hälsoarbetet prioriteras och genomsyrar all verksamhet

Att vara delaktig och att ha inflytande har stor betydelse för människors hälsa. Att ha möjlighet att kunna påverka ger ett större självförtroende och en känsla av att man som människa är värd något, att man har en åsikt att tillföra och att förändring är möjlig. Att vara delaktig ger också en känsla av att vara respekterad. Därför kommer medborgardialogen vara ett prioriterat område i Grästorps kommun.

Allmän verksamhet har även ett övergripande ansvar för Folkhälsoråd och satsningen "Hälsa Grästorp" som är en viktig del i kommunens hälsoarbete.

Mått	Målvärde 2017
Mäns uppfattning om möjlighet till inflytande i kommunen (Nöjd-Inflytande-Index), medborgarundersökning	55
Kvinnors uppfattning om möjlighet till inflytande i kommunen (Nöjd-Inflytande-Index), medborgarundersökning	54

Målsättningen är att bli bättre i nästa mätning jämfört med tidigare undersökning, en kontinuerlig positiv utveckling

2.3.2.2 Förbättra barns och ungas uppväxtvillkor i kommunen

Forskning visar att barns och ungas hälsa gynnas om de har ett faktiskt inflytande i frågor som framförallt gäller dem själva. Brist på makt och möjligheter att påverka har ett starkt

samband med ohälsa. Om barn och unga upplever att de inte kan påverka de egna livsvillkoren och utvecklingen av samhället uppstår utanförskap och maktlöshet. Detta utanförskap kan leda till att man inte har tillit till det system som finns. För att undvika att detta inträffar kommer möjligheten till inflytande prioriteras genom bland annat ungdomsråd.

Arbetsmarknadsenheten ingår i Allmän verksamhet och kommer att fortsätta sin satsning för att ge unga arbetslösa en väg till utbildning eller arbete. Detta arbete ska utvecklas i samverkan med Arbetsförmedlingen och Samordningsförbundet.

Mått	Målvärde 2017
Ungdomars uppfattning om möjlighet till inflytande i kommunen (Nöjd-Inflytande-Index), medborgarundersökning	40

Målsättningen är att bli bättre i nästa mätning jämfört med tidigare undersökning, en kontinuerlig positiv utveckling

2.3.2.3 En attraktiv kommun och ökat bostadsbyggande

Det planeras för en omfattande centrumutveckling av hela stadskärnan genom att bland annat koppla ihop Resecentrum och Kulturhuset på ett bättre sätt och samtidigt skapa förutsättningar för en populär samlingsplats. Södergatan kommer att bli en stadsgata genom att den tunga trafiken kommer att ledas bort från Södergatan. Om kommunstyrelsen avsätter pengar för att genomföra hela eller delar av förslaget innebär det att ett planarbete behöver göras.

Det behöver tas fram nya detaljplaner när översiktsplanen är klar för att skapa förutsättningar för ett rikt och differentierat bostadsbestånd.

Till en attraktiv kommun hör ett blomstrande näringsliv. Vi ska fortsätta att vara en aktiv och drivande part i Näringslivssamverkan Grästorps (NSG) med fokus på företagsutveckling, etableringsservice och besöksnäringen.

Ett gemensamt arbete har startats för alla intressenter på Hunneberg och Grästorps kommun kommer att aktivt medverka i arbetet för att göra Hunneberg till en exportmogent destination.

Mått	Målvärde 2017
Antal nyproducerade boenden under året	20
Antal hushåll i kommunen jämför med föregående år	
Medborgarnas uppfattning om tillgänglighet och utbud av bostäder i kommunen relativt rikssnittet (medborgarundersökning)	

Målsättningen är att ha ett fler antal hushåll jämfört med föregående år.

Målsättningen är att bli bättre i nästa medborgarundersökning jämfört med tidigare undersökning, en kontinuerlig positiv utveckling

2.3.2.3.1 Förbättra profileringen av Grästorps

Beskrivning

En varumärkesplattform finns på plats. Nu återstår det att säkerställa att framtida samhällsplaneringen genomsyras av varumärket Grästorps. All marknadsföring ska utgå ifrån varumärkesplattformen för att kunna profilera Grästorps på ett bra sätt.

Mått	Målvärde 2017
Antal publiceringar under året (lokalmmedia)	1 500
Antal rikspubliceringar under året	1 500

2.3.3 Personal

2.3.3.1 Grästorps kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare

En huvuduppgift för allmän verksamhet är att utifrån kommunfullmäktiges mål utveckla personalpolitiken i hela kommunen. De viktigaste rör kompetensförsörjning, lönebildning, kompetensutveckling/karriärmöjligheter, jämställdhet och mångfald. Det personalpolitiska arbetet utgår från kommunfullmäktiges övergripande mål att Grästorps kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare som kan rekrytera och behålla den kompetens som verksamheterna kräver.

Det av fullmäktige beslutade inriktningsdokument för innevarande mandatperiod anger riktningen för att vara en attraktiv arbetsgivare. Under 2017 ska allmän verksamhet fokusera på att göra klart det personalstrategiska programmet och att arbeta vidare med frågan om önskad sysselsättningsgrad.

Arbetet med värdskap kommer att fortsätta genom att involvera medarbetarna och ska kopplas till ett ledarskap som uppmuntrar värdskap i en lärande och innovativ organisation.

Samverkan med högskolan behöver utvecklas. Inom många verksamheter fungerar samverkan väl men den kan vidareutvecklas för att vara en väg att arbeta med kompetensförsörjning.

Samverkan med kommunerna i västra Skaraborg är en mycket positiv utveckling och nya områden att samverka kring kommer att diskuteras. Samverkan med de sex kommunerna i västra Skaraborg möjliggör att Grästorp kan arbeta med karriärutveckling på ett helt annat sätt än tidigare.

Under 2016 gjordes det en medarbetarundersökning som kommer analyseras under våren 2017. Verksamheten kommer att komplettera med ytterligare mått under våren utifrån resultatet av medarbetarundersökningen.

Mått	Målvärde 2017
Nöjd medarbetarindex (NMI)	80

2.3.4 Ekonomi

2.3.4.1 Alla verksamheter ska öka sin effektivitet och skapa högsta möjliga kvalitet med insatta resurser

Effektiviseringen av verksamheten ska ske genom utveckling, innovationstänk och ny teknik. Vad gäller ny teknik så kommer det under kommande år att införas ett nytt ärendehanteringssystem, uppgradering av ekonomisystemet, modul för dokumentation vid rehabilitering och införande av ett e-arkiv. Det behöver även påbörjas ett arbete med att förbereda organisationen inför kommande dataskyddsförordning. Det tar tid att arbeta med utvecklingsprojekt och därför är det viktigt att kontinuerligt effektivisera nuvarande arbetsprocesser för att frigöra tid till förbättring. Genom rekrytering av en utredare skulle utredningsuppdrag från förtroendevalda kunna ske snabbare och med högre kvalitet. Denna resurs skulle även kunna vara ett värdefullt stöd vid olika utvecklingsprojekt.

Allmän verksamhet ska också ha ett kommunövergripande ansvar för att uppmärksamma goda exempel på utvecklingsarbete och innovationer.

Ett annat viktigt medel för ökad effektivitet, minskad sårbarhet och möjliggöra större utvecklingsprojekt som till exempel införande av e-arkiv är samverkan med fem kommuner i Västra Skaraborg. Det finns många tänkbara samarbetsområden, till exempel miljöstrategi, energirådgivning och utveckling av e-tjänster.

Mått	Målvärde 2017
Antal frigjorda timmar per år	100

2.3.4.2 Hålla budget

Mått	Målvärde 2017
Budgetavvikelse	

2.4 Kvalitetsgarantier

Kvalitetsgarantier
Vi lovar att frågor via e-post från medborgare besvaras inom två arbetsdagar
Vi lovar att synpunkter eller klagomål ska besvaras inom två veckor (avvikelse synpunktshantering)
Vi lovar att startsidan på hemsidan ska uppdateras varje vecka

2.5 Ekonomi och resurser

	BUDGET 2017	BUDGET 2016	BOKSLUT 2015
INTÄKTER:	13 039	13 128	12 830
KOSTNADER:	50 897	50 448	49 010
NETTO:	37 858	37 320	36 180

3 Teknisk verksamhet

3.1 Vision 2020

Grästorps har Västra Götalands bästa boendemiljö. Invånarna är nöjda med service och fritidsutbud och det är nära till mycket - allt från jobbutbudet i regionen till golfbanan i centrum. Förskolan och skolan ligger i topp i nationella undersökningar. Näringslivet sjuder av entreprenörsanda och de gröna näringarna blomstrar.

3.2 Nuläge och framtid

Basverksamhet

Tekniska verksamhetens uppdrag är att åstadkomma högsta möjliga kvalitet utifrån ekonomiska och personella resurser. Tekniska verksamheten ska behålla nuvarande nivå inom alla ansvarsområden. Detta innebär i stora drag att kostenheten kommer att laga mat från grunden, erbjuda alternativa rätter till barn och unga och ekologiska inköp av livsmedel med mera. Enheten Gata, park, VA kommer att ansvara för en god skötsel, som gräsklippning, snöröjning, lagningar av vägar och gator, vattenläckor i ledningssystem med mera. Fastighetsenheten sköter objekten så att nuvarande fastighetsskick behålls. Den förädling som utförs inom verksamheten sker utifrån tilldelade investeringsmedel.

Styrkor

Tekniska verksamhetens främsta styrkor är korta beslutsvägar och den nära kontakten med allmänheten, vilket gör att många åtgärder kan utföras snabbt och enkelt. Grästorps har en centralort med ett koncentrerat anläggningsbestånd. Personalen är engagerad och har bred kunskap om verksamheten och våra anläggningar. Ledningsgruppen är stabil och jobbar aktivt med ekonomin och det medför att verksamheten kan hålla budget.

Snagheter

Det ekonomiska underlaget är bättre nu men utrymmet för att minska sårbarheten och öka kapaciteten är fortfarande begränsat. Verksamheten måste avstå från att utföra vissa aktiviteter på enhetsnivå på grund av tids- och resursbrist, och det gäller framför allt på personalsidan. Vi kan inte gå för hårt åt personalstyrkan över för lång tid eftersom det inte håller i längden.

Utvecklingsmöjligheter

Att fortsätta ta vara på våra medarbetares kompetens och engagemang. Här har cheferna en viktig funktion.

För att uppnå en hållbar ytterligare förbättrad ekonomi kan man ha följande exempel i åtanke:

- Energibesparande åtgärder.
- En högre prioritet på att välja långsiktigt hållbara saker att jobba med samt att utföra dessa på "rätt" sätt.
- Arbeta med att öka avtalstroheten vid inköp inom alla enheter.

Grästorps kommuns prioritering av underhållet via investeringsbudget innebär en positiv utveckling. Trots detta måste vi ha en fortsatt prioritering inom området för att nå en acceptabel nivå.

Hot och hinder

- Kommunen har ingen vattentäkt inom kommunens gränser vilket medför långa vattenledningar och hot mot vattenförsörjningen vid haverier.
- Eftersatt underhåll med gamla ledningar är ett fortsatt utsatt område där det finns mycket kvar att göra.

- De alltmer skärpta lagkraven kräver mer personella resurser framför allt inom VA-verksamheten (vatten och avlopp).

Förbättringsområden

När det är ekonomiskt fördelaktigt kan vi anställa egen personal istället för köpa konsulter och entreprenörer.

Växa som verksamhet, större möjligheter till ökad flexibilitet.

Avtalstrohet.

Ökad delaktighet inom samverkan med V6-kommunerna, och då på områden där samverkan minskar sårbarheten och samtidigt är en förutsättning för att klara framtidens krav.

Kartläggning av nuvarande arbetsprocesser för att kunna utveckla vårt arbetssätt och identifiera eventuella ”tidstjuvar”.

3.3 Prioriterade mål

3.3.1 Kund och medborgare

3.3.1.1 Invånare och kunder ska vara nöjda

Beskrivning

Verksamheten kommer att fortsätta prioritera arbetet med värdskap eftersom vi ser goda effekter i alla områden av detta jobb.

Verksamheten arbetar med att öka tillgängligheten för de interna kunderna. En åtgärd utifrån detta är att systemet för felanmälan har förenklats från ett databassystem till ett e-postsystem. Detta har underlättat hanteringen avsevärt och en fortsatt utveckling ska fortsätta även framöver.

Mått	Målvärde 2017
Medborgarnas betyg på renhållning relativt rikssnittet (skala 1-100)	
Medborgarnas betyg på vatten och avlopp relativt rikssnittet (skala 1-100)	
Webbinformation till medborgare relativt rikssnittet	

3.3.2 Verksamhet

3.3.2.1 Det förebyggande hälsoarbetet prioriteras och genomsyrar all verksamhet

Verksamheten arbetar med att öka utbudet av hälsoaktiviteter för både medborgare och medarbetare. Vi tror att ett ökat engagemang i invånarnas hälsa leder till ett rikare liv.

I och med övertagandet av badverksamheten så är en stor och viktig del att öka tillgängligheten för alla medborgare att kunna simma, leka och umgås – vilket överensstämmer mycket väl med kommunens övergripande mål.

Mått	Målvärde 2017
Antalet besökare på badet under året	20 000

3.3.2.2 *Förbättra barns och ungas uppväxtvillkor i kommunen*

3.3.2.2.1 *Förbättra barns och ungas fysiska uppväxtmiljö*

Beskrivning

Verksamhetens arbete med om- och tillbyggnad av Lunneviskolan (F-3) och Backenskolan (förskola), både när det gäller inom- och utomhusmiljö, prioriteras för att kunna planera långsiktigt. Detta är något som överensstämmer mycket väl med målet att förbättra uppväxtmiljön för barn och unga i Grästorps kommun.

Verksamheten fortsätter jobba för att öka kvaliteten på skolmåltiderna och hela måltidssituationen. Varje dag erbjuds numera minst tre alternativa maträtter varav minst en är vegetarisk. Valmöjlighet är viktigt då det bidrar till att fler elever hittar en maträtt som de tycker om och äter sig mätta på. Att fler elever äter sig mätta på en näringsriktig skollunch har flera positiva synergieffekter i form av exempelvis bättre skolresultat. Därför fortsätter verksamheten att jobba på det här sättet.

Verksamheten kommer att vara delaktig i arbetet med den kommande familjecentralen. Familjecentralens huvuduppgift är att fånga upp signaler av ohälsa i tidiga skeden hos våra barn och unga.

Verksamheten fortsätter arbetet med att säkerhetsbesiktiga våra lekplatser samt att utveckla dem efter prioriteringsordning och tilldelade investeringsmedel.

Ett system för systematiskt brandskyddsarbete (SBA) med brandskyddskontrollanter ska utvecklas så att alla verksamheter och fastigheter är uppdaterade 2017.

Mått	Målvärde 2017
Matlagning från grunden	85%

3.3.2.3 *En attraktiv kommun och ökat bostadsbyggande*

Verksamhetens arbete med att successivt färdigställa exploateringsområdena Skogsgläntan och Brännebacka (etapp 2) fortsätter utifrån den omfattning som det byggs nya hus.

Verksamheten ska se över kostnader och resurser för en fortsättning med exploateringen av Brännebackaområdet så att det möjliggör fler tomter (etapp 3, fem stycken tomter). Dessa fem tomter är de sista som är detaljplanerade.

Verksamheten kommer att vara delaktig för att svara upp mot våra åtagande vad det gäller flyktningmottagande.

Mått	Målvärde 2017
Utförandegrad av tilldelade uppdrag	100%

3.3.2.3.1 *Förbättra utemiljön i kommunen*

Beskrivning

Tekniska verksamheten kommer att arbeta med att förbättra utemiljön ytterligare för våra medborgare och besökare. Detta görs bland annat genom att fortsätta att rensa upp sly och gallra ur våra fina skogspartier i samhället. Verksamheten ska också fortsättningsvis vara

noggrann med att behålla den nivå vi har i dagsläget, en nivå som uppskattas av våra medborgare, både vad det gäller gräsklippning, grästrimning och snöröjning med mera.

Mått	Målvärde 2017
Medborgarnas betyg på gator och vägar relativt rikssnittet (skala 1-100)	
Medborgarnas betyg på gång och cykelvägar relativt rikssnittet (skala 1-100)	
Medborgarnas betyg på kommunens miljöarbete relativt rikssnittet (skala 1-100)	

3.3.2.3.2 Skapa bättre förutsättningar för kommunalt vatten och avlopp på landsbygden

Beskrivning

Landsbygdens utveckling gällande kommunalt vatten och avlopp är ett område som vi fortsätter att vara delaktiga i genom att bland annat kartlägga och säkerställa kapacitet på avloppsnät och reningsverk. Fortsatt kontakt ska hållas med föreningen. Målsättningen är att vi ska ta emot fler abonnenter under året. Planerade åtgärder för att göra det möjligt är bland annat att göra klart det arbete som redan är uppstartat, samt att starta nya åtgärder för att minska det ovidkommande vattnet som reducerar kapaciteten på reningsverket. Verksamheten ska vara delaktig inom de samverkansområden (V6) som är aktuella och stämmer väl överens med kommunens ställda mål och kommande krav inom detta område.

Mått	Målvärde 2017
Antal nya VA-abonnenter utanför verksamhetsområde (innevarande år)	50

3.3.3 Personal

3.3.3.1 Grästorps kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare

För att vara en attraktiv arbetsgivare så är det viktigt att kunna erbjuda attraktiva tjänster med hög sysselsättningsgrad där en liten grad av tjänsterna är köpta. Ett sätt att åstadkomma det är att samarbeta med andra kommuner.

Verksamheten kommer att ta fram kompetensutvecklingsplaner inom enheterna så att det blir möjligt med en långsiktig planering när det gäller kompetens och behov inom verksamheten.

Under 2016 kommer vi att behöva rekrytera ny personal. Det innebär att rekryteringsprocessen är ett mycket viktigt och prioriterat område. Rekryteringen sker med noggrannhet för att säkerställa att vi får bra medarbetare med rätt kompetens som kan vara med och skapa morgondagens verksamhet.

Verksamheten genomförde en hälsoprofilsundersökning 2016 och den ska följas upp under 2017, vilket är i linje med verksamhetens mål med att ha ett långsiktigt och hållbart hälsoarbete.

Personalen ska erbjudas ett varierande utbud av friskvårdsaktiviteter så att alla kan hitta "sin" aktivitet.

Under 2016 gjordes det en medarbetarundersökning som kommer analyseras under våren 2017. Verksamheten kommer att kompletteras med ytterligare mått under våren utifrån resultatet av medarbetarundersökningen.

Mått	Målvärde 2017
Nöjd medarbetarindex (NMI)	80

3.3.4 Ekonomi

3.3.4.1 Alla verksamheter ska öka sin effektivitet och skapa högsta möjliga kvalitet med insatta resurser

Ett prioriterat område inom verksamheten är att under 2017 se över inköp och avtalstrohet för att göra så kostnadseffektiva inköp som möjligt.

Ytterligare ett prioriterat område under 2017 är att genomföra de investeringar som är planerade utan att detta ska påverka grunduppdraget. Med det som bakgrund behöver organisationsstrukturen ses över. Det finns ett tillskott på 200 tkr i budget som ska användas till detta. Den stora utmaningen är att planera in en tjänst som skapar en långsiktighet och inte påverkar kommande driftsbudgetar då de tilldelade medlen inte täcker en hel tjänst utan endast cirka 30 procent.

Mått	Målvärde 2017
Andel inköpta ekologiska livsmedel	27%
Kommunens byggnaders normalårskorrigerade energiförbrukning (kwh/kvm, år)	167
Årets energisparåtgärder (kwh/år)	213 000
Ökad andel vegetabilier i måltiderna (minskat kött)	

Ett av måtten ovan är nya och ett rimligt målvärde kommer att tas fram under 2017.

3.3.4.2 Hålla budget

Mått	Målvärde 2017
Budgetavvikelse	

3.4 Kvalitetsgarantier

Kvalitetsgarantier
Snöröjningsarbete ska påbörjas vid snödjup som överstiger 6 centimeter där kommunalt ansvar gäller
Gräsklippning ska ske när grässets längd överstiger 7 centimeter
Efter larm och jour-/beredskapstid ska insats vara påbörjad inom 30 minuter
Säkerhetsbesiktningar av lekplatser ska utföras i egen regi vid minst två tillfällen per år
Obligatorisk ventilationskontroll (OVK) genomförs på alla kommunens fastigheter
Vi lovar att frågor via e-post från medborgare besvaras inom två arbetsdagar

3.5 Ekonomi och resurser

	BUDGET 2017	BUDGET 2016	BOKSLUT 2015
INTÄKTER:	57 732	54 934	57 292
KOSTNADER:	88 155	82 832	86 725
NETTO:	30 423	27 898	29 433

4 Bildningsverksamheten

4.1 Vision 2020

Grästorps har Västra Götalands bästa boendemiljö. Invånarna är nöjda med service och fritidsutbud och det är nära till mycket - allt från jobbutbudet i regionen till golfbanan i centrum. Förskolan och skolan ligger i topp i nationella undersökningar. Näringslivet sjuder av entreprenörsanda och de gröna näringarna blomstrar.

4.2 Nuläge och framtid

Det finns en bred enighet och en politisk vilja att utveckla bildningsverksamheten till en modern verksamhet med framtiden i sikte. Det gäller både skola, fritid och kultur.

Skolan ligger geografiskt väl samlad och medger därför en del samordningsvinster som andra kommuner saknar, till exempel när det gäller personal, lokaler och andra kringfunktioner. Bildningsverksamheten jobbar med två visioner, dels "Värdskap med hjärta och kunskap" och dels med VISION 2020. Den första visionen handlar om att jobba vidare med värdskap och utvecklandet av den lärande och innovativa organisationen. Den andra visionen handlar om att skapa en modern skola i framtiden, som innehåller de nya läroplanerna, entreprenöriellt lärande och ny teknik.

Lokalerna i förskolan och skolan har över lag varit slitna en tid och inte motsvarat det behov som funnits i verksamheten. Förskolan Ambjörnsgården liksom Centralskolan har byggts om men det finns fortfarande ett stort behov av renovering och ombyggnation i flera av de andra byggnaderna. Under 2016 har byggnationen och renoveringen av en ny gammal förskola påbörjas.

Verksamhetens ambition är att ligga i topp när det gäller det genomsnittliga meritvärdet och behörighet till gymnasiet. Grästorp ligger runt rikssnittet och vi siktar på att ligga över. Flera mätningar visar att Grästorps kommun är inne i en positiv trend med förbättrade resultat.

Fritidsområdet är en av Grästorps kommuns starkaste ledstjärnor med sitt rika utbud, de många idrottsarenorna och det aktiva föreningslivet. Projekteringen för att bygga ett ungdomshus är påbörjad – något som kommer att ge ungdomarna i Grästorp möjligheten till ytterligare fritidsverksamhet.

Kulturhuset innehåller bibliotek, lärcentra, café samt en större sal för olika sorters kulturaktiviteter. Kulturlivet i Grästorp har fått sig en skjuts framåt genom de nya förutsättningarna.

Under 2015 startades Introduktionsprogrammet med språkintrouktion. Programmet utvecklades under 2016 med flera nyanställda SVA-lärare (svenska som andraspråk) och studiehandedare. Inför 2017 finns flera utmaningar då osäkerheten är stor kring hur många av våra nyanlända ungdomar som kommer att stanna i kommunen. Under 2016 skapades en förberedelseklass på grundskolan och under året har dessa elever successivt integrerats i ordinarie klasser i skolan med stöd av SVA-lärare och studiehandedare. Detta har medfört att vi kunnat möta våra nyanlända på bästa sätt och skapa strukturer och rutiner som följer lagtexten.

Komvux och SFI-verksamheten övertogs 2016 av Lidköping för ge eleverna tillgång till ett bredare utbud av utbildningar, och detta samarbete fortsätter under 2017.

Att vara en attraktiv arbetsgivare är ett fortsatt högt prioriterat mål under 2017. Allt för att behålla, utveckla och rekrytera personal. Det är en utmaning att hitta kvalificerade medarbetare och samtidigt väldigt viktigt för att vi ska kunna hålla en god kvalitet i verksamheterna.

Under 2016 utökades vårt samarbete med Skaraborg för att jobba med likvärdighet i ett större perspektiv. Måldokument Skaraborg har arbetats fram tillsammans med Skaraborgs övriga 14 kommuner som syftar till att skapa bättre utbildning och bättre möjligheter att utbilda rätt kompetenser till arbetsmarknaden och detta samarbete fortsätter under 2017.

Förbättringsområden

- Jobba vidare med styrkebaserade och systemiska metoder för att öka måluppfyllelsen.
- Utveckla den lärande och innovativa organisationen.
- Jobba vidare strategiskt med att vara en attraktiv arbetsgivare.

4.3 Prioriterade mål

4.3.1 Kund och medborgare

4.3.1.1 Invånare och kunder ska vara nöjda

Nya undersökningar ska göras. Skolinspektionen besökte verksamheten under hösten 2016 och en analys av skolinspektionens arbete kommer att göras efter detta. Verksamheten kommer se över mätningarna och antalet mätningar som görs eftersom det är svårt att motivera till att svara. Detta leder till att det lätt blir kvantitet och inte kvalitet i de svar som kommer in.

Mått	Målvärde 2017
Nöjda vårdnadshavare skola/förskola (enkät)	85%

4.3.1.1.1 Kunder, medborgare och besökare möts av kulturella, idrottsliga och kreativa aktiviteter samt en aktiv turismverksamhet

Beskrivning

Grästorps har en stor flora av idrottsföreningar på alla nivåer. Kommunen har som ambition att även i fortsättningen stödja det arbete som de ideella föreningarna genomför varje dag. Det pågår även ett samarbete med SISU (idrottsföreningarnas egna studieförbund) för att stärka föreningarna ytterligare. Fritidsverksamheten i skolan ska arbeta än mer för att knyta föreningar till sin verksamhet.

Kultur ses som en del av alla verksamheter. Kulturaktiviteterna har stärkts genom Kulturhuset och fått bättre förutsättningar för ett mer aktivt kulturutbud. Olika kulturföreningar är med och planerar och utför aktiviteterna under verksamhetsåret. Kulturgruppens arbete skapar goda förutsättningar för samarbete mellan kulturenheten och förskolan och skolan.

Skolan kommer att arbeta med estetiska lärprocesser i sin ordinarie undervisning och dans ska vara ett särskilt fokusområde under läsåret 2016-2017.

Biblioteket är aktivt, både i och utanför verksamheten, för att nå fler medborgare och för att verka läsförande för alla.

Turism och besöksnäringen lever och utvecklas i enlighet med Grästorps kommuns besöksnäringstrategi och aktivitetsplan. Kommunen har ett aktivt samarbete med turistföretagen och med Grästorps näringslivssamverkan (NSG).

Ungdomsverksamheten är en öppen verksamhet där alla ungdomar är välkomna. Verksamheten fokuserar på ungdomar i åldern 13-17 år och erbjuder en meningsfull fritid där de får inflytande och kan påverka.

Bildningsverksamheten genomsyras av demokratiska värderingar och ska verka för demokrati och ett öppet samhälle. Under 2017 kommer verksamheten fortsätta att göra insatser för att svara upp mot våra åtaganden för flyktingmottagande och mottagande av ensamkommande flyktingbarn.

Ett gemensamhetsdokument har arbetas fram för att klargöra spelregler och värderingar för våra barn och unga i förskola, på föreningar eller i skolan. Detta arbete har bildningsverksamheten gjort tillsammans med skola och föreningar och under 2017 kommer verksamheten arbeta med implementeringen av dokumentet.

Mått	Målvärde 2017
Antal besökare på onsdagar i kulturhuset per år	2 000
Andel föreningar som är nöjda med samarbetet med kommunen	90%
Antal tillfällen för bibliotekets litterära stimulans för barn och unga under året	20
Antal gästnätter under året	3 500
Antal besökare på hemsidan	
Antal besökare vid biblioteket, både virtuella och fysiska	23 500
Antalet utlånade medier	
Antal elever i musikskolan	140
Publik vid våra musikskoleaktiviteter	

Tre av måtten ovan är nya och ett rimligt målvärde kommer att tas fram under 2017.

4.3.2 Verksamhet

4.3.2.1 Det förebyggande hälsoarbetet prioriteras och genomsyrar all verksamhet

Det är viktigt att jobba med ett hälsoperspektiv både vad gäller personal samt barn och elever. Under 2017 fortsätter det förebyggande hälsoprojektet i samverkan mellan skola, Team Agera och folkhälsoplaneraren som startades 2016 för att förebygga ohälsa. Team Agera har även till uppdrag att utarbeta lämpliga mått för verksamheten. Vi arbetar också vidare med värdskap för att utveckla metoder och förhållningssätt för att fördjupa detta ytterligare. Vi ser detta som ett förebyggande hälsoarbete.

Specialpedagogerna kommer under läsåret att arbeta för att öka tillgängligheten i klassrummens lärmiljöer. Skolsköterskorna och övrig elevhälsa som arbetar med tidiga insatser, öppen förskola, familjecentral och föräldrautbildningar kommer att arbeta för att förbättra tillgängligheten med utökade öppettider och genom att bredda föräldrautbildningarna.

Under 2017 kommer vi att skatta hela bildningsverksamheten med modellen PRIO. Syftet med skattning och kartläggning är att kartlägga arbetsmiljö, se över vår inre arbetsorganisation samt att utveckla den lärande organisationen. Metoden stämmer väl överens med bildningsverksamhetens vision. Målsättningen är också att kartläggningen ska visa vilka åtgärder verksamheten behöver vidta för att minska stress och arbetsbelastning samt öka frisknärvaron.

4.3.2.2 Förbättra barns och ungas uppväxtvillkor i kommunen

4.3.2.2.1 Barn och elever möts av en utmanande pedagogisk miljö med trygghet och lust att lära

Beskrivning

De pedagogiska miljöerna inom förskola och skola kartläggs och ett förslag är framtaget för vissa byggnationer. Idag är flera lokaler byggda för ett förlegat pedagogiskt arbetssätt och många kommuner arbetar för att anpassa byggnaderna till att motsvara dagens och framtidens krav, där barn och elever kan känna trygghet och lust att lära. Under 2017 kommer fokus att ligga på ombyggnation av förskola och skola f-3. Allt för att kunna möta framtiden.

IKT (informations- och kommunikationsteknologi) är ytterligare ett viktigt inslag och pedagogiskt hjälpmedel för barnen och eleverna. Interaktiva tavlor, 1-1-datorer, projektorer, lärplattform, kameror och mycket annat ska vara en del av barnens och elevernas vardag. Elevernas lärande i de digitala miljöerna genomsyras av multimodalt lärande, digital läsning, programmering och nätetik.

Mått	Målvärde 2017
Elevens syn på skolan och undervisningen i åk5 (KKiK)	100%
Elevens syn på skolan och undervisningen i åk8 (KKiK)	85%

4.3.2.2.2 Alla elever når målen i samtliga ämnen och stimuleras till toppresultat

Beskrivning

VISION Värdskap med kunskap och hjärta

- Systemiska och styrkebaserade metoder genomsyrar arbetet
- Kollegialt lärande
- Den innovativa och lärande organisationen
- Det specialpedagogiska förhållningssättet

VISION 2020 En modern skola i framtiden

Lust att lära i en lärande kultur

- Entreprenöriellt lärande ska genomsyra arbetet
- Samverkan skola/arbetsliv
- Digitala lärandemiljöer
- Våga vara normbrytande
- Skapa flexibilitet i strukturen
- Kunskapsfokus - måluppfyllelse
- Skapa världsmedborgare

Den tidiga inläringen av de grundläggande baskunskaperna; tala, läsa, skriva och räkna är av högsta prioritet eftersom de utgör grunden för all vidare kunskapsinläring. Vi arbetar med att utveckla verksamheten genom "se det goda och låt det växa" samt en lust att lära i en lärande kultur. Där ska varje barn, elev och personal få möjlighet att utvecklas och lära sig av varandra. Verksamheterna ska ha sin grund i aktuell forskning och beprövad erfarenhet.

Ett prioriterat område för hela bildningsverksamheten under 2017 är det systematiska kvalitetsarbetet. Den pedagogiska dokumentationen kopplat till forskning, mål och läroplan behöver utvecklas för att verksamheten ska få bra underlag för analys så att resurser används effektivt.

Läraren är elevernas nyckelperson för att kunna utvecklas så långt det är möjligt. Ett framgångsrikt ledarskap i klassrummet gynnar eleverna. Kommunens förstelärare kommer därför att hålla i forskningscirklar i sina arbetslag. Det blir regelbundna träffar med olika tematikriktningar som är aktuella för ett framgångsrikt ledarskap i klassrummet. Ett samarbete med forskare från Högskolan i Väst har inletts. De kommer att tillföra vetenskaplig forskning på området och även följa forskningscirklar och studera utvecklingen om vad som sker i forskningscirkelarna. Detta kommer genomföras under kalenderåret 2017.

Ytterligare prioriterade områden för verksamheten under 2017 är därför att skapa och stärka kollegialt lärande, aktionsforskning, utveckla ledarskap, systematik och kontinuitet samt metoder för att kunna utveckla det vardagliga arbetet.

Mått	Målvärde 2017
Andel behöriga elever till något nationellt program på gymnasiet	100%
Meritvärde åk 9	230
Resultat nationella prov åk3, svenska	100%
Resultat nationella prov åk3, matematik	100%
Resultat nationella prov åk 6	100%

4.3.3 Personal

4.3.3.1 Grästorps kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare

Att ha skicklig och kompetent personal är en förutsättning för att kunna skapa en kvalitativ verksamhet inom bildningsverksamhetens samtliga områden. Det kommer att ta fram en strategi för att behålla, utveckla och rekrytera personal, en del kommer att göras på bildning vilken sedan kommer att länkas samman med kommunens övergripande plan. Planen kommer gå hand i hand med att utveckla den lärande och innovativa organisationen där vi lär av och med varandra. Verksamheten kommer också att arbeta vidare med att fördjupa värdskapet i organisationen för att stärka trivsel och arbetsmiljö. Detta i sin tur kommer att göra verksamheten till en mer attraktiv arbetsgivare.

Under 2016 gjordes det en medarbetarundersökning som kommer att analyseras under våren 2017. Verksamheten kommer att kompletteras med ytterligare mått under våren utifrån resultatet av medarbetarundersökningen och PRIO.

Mått	Målvärde 2017
Nöjd medarbetarindex (NMI)	

4.3.4 Ekonomi

4.3.4.1 Alla verksamheter ska öka sin effektivitet och skapa högsta möjliga kvalitet med insatta resurser

Under 2017 kommer hela bildningsverksamheten att skattas med modellen PRIO. Syftet med skattning och kartläggning är att kartlägga arbetsmiljö, se över den inre arbetsorganisationen samt att utveckla den lärande organisationen. Målsättningen är att detta leder till att resurser inom verksamheten används på ett mer effektivt sätt samtidigt som kvaliteten ökar.

När PRIO-kartläggningen är genomförd ska verksamheten arbeta med att ta fram mått som kan visa på ökad effektivitet och kvalitet.

4.3.4.2 Hålla budget

Mått	Målvärde 2017
Budgetavvikelse	

4.4 Kvalitetsgarantier

Kvalitetsgarantier
Minst två gånger per termin får vårdnadshavare information om sitt barns utveckling (föräldraenkät)
Garanterad förskoleplats inom fjorton dagar
Skola, förskola och fritids präglas av trygga miljöer där kränkningar och mobbning aktivt motverkas
Skola, förskola och fritids präglas av trygga miljöer där kränkningar och mobbning aktivt motverkas (andel likabehandlingsärenden där elever och föräldrar känner att de fått hjälp med situationen)
Kulturhuset skapar förutsättningar för kreativt lärande och kulturella möten (bedömning)
Näringsriktiga skolmåltider

4.5 Ekonomi och resurser

	BUDGET 2017	BUDGET 2016	BOKSLUT 2015
INTÄKTER:	18 579	11 245	10 852
KOSTNADER:	143 616	131 225	128 119
NETTO:	125 037	119 980	117 267

5 Social verksamhet

5.1 Vision 2020

Grästorps har Västra Götalands bästa boendemiljö. Invånarna är nöjda med service och fritidsutbud och det är nära till mycket - allt från jobbutbudet i regionen till golfbanan i centrum. Förskolan och skolan ligger i topp i nationella undersökningar. Näringslivet sjuder av entreprenörsanda och de gröna näringarna blomstrar.

5.2 Nuläge och framtid

Styrkor – Det finns en bra struktur i ledningsgruppen med en blandning av erfarenheter både från verksamhetsområdet och andra arbetsområden. Social verksamhet har en stor flexibilitet och har gjort flera anpassningar det senaste året utifrån en ökad invandring och nya krav på kommunens mottagande av ensamkommande barn. Detta krävde en utökad chefsresurs, vilket har kunnat rekryteras internt. Ledningsgruppen har ett gott klimat och det finns ett kollegialt stöd. Det tillsammans med olika erfarenheter och bred kompetens har bidragit till goda resultat. Merparten av personalen i verksamheten arbetar enligt kommunens värdegrund "värdskap med hjärta och kunskap". De tar stort ansvar, har en hög ambitionsnivå och visar lojalitet mot brukare och arbetsgivaren. Detta bidrar till den goda arbetsmiljön och ett "driv" i utvecklingen på olika arbetsplatser. Social verksamhet har överlag ett gott rykte som arbetsgivare och flera mätningar visar på att våra kunder är nöjda. Samverkan mellan politiker och tjänstemän är god. Beslutsvägarna är korta både i och utanför verksamheten. Det finns idag en strategi för hur social verksamhet bättre ska ta till vara kvalitetsmätningar för att utvecklas.

Svagheter – Ett område där det finns brister är insatsdokumentationen runt brukare. Genomförandeplanerna har fortsatt brister. Planerna är sällan tillräckligt tydliga för att säkra kontinuiteten och kvaliteten i beviljade insatser. Det är svårt rekrytera personal med rätt kompetens, särskilt när det gäller socionomer, sjuksköterskor, arbetsterapeuter och fysioterapeuter. Timvikarier deltar inte i APT-möten och får inte kompetensutveckling i samma grad som tillsvidareanställda. De är därför inte delaktiga i verksamhetens utveckling i samma utsträckning vilket påverkar kvaliteten. Verksamheten har även svårt samla all personal då det finns få vikarier och personalen är i tjänst dygnet runt. Social verksamhet har under året haft höga sjuktal, dessa varierar dock mellan enheterna. Det finns bristande kompetens kring andra kulturer och brukare med behov gällande psykiatri, demens och missbruk. Många av kommunens äldre invånare upplever ensamhet och oro. Social verksamhet behöver bli ännu bättre på att möta dessa behov.

En stor del av enhetschefernas arbetstid går åt till administrativa arbetsuppgifter och de hinner inte med det nära ledarskapet. Olika övergripande funktioner inom IT- och HR-området har sedan flera år flyttats till Skövde och Lidköping, vilket inneburit att problem tar längre tid att lösa.

Social verksamhet är överlag inte bra på att lyfta fram "goda exempel" i vardagsarbetet.

Möjligheter – Vi behöver bli bättre på att ta vara på verksamhetens resultat och på ett mer strukturerat sätt arbeta för att öka effektiviteten och samtidigt ha fokus på en god arbetsmiljö. Det finns möjlighet att öka samverkan, såväl internt och externt. Samverkan med närliggande kommuner har ökat genom samarbetet inom V6-kommunerna, men kan utökas i fler frågor. Ökade resurser för kompetensutveckling samt satsningar på ny teknik (digitalisering) skulle kunna bidra till effektiviserade arbetsätt och en attraktivare arbetsmiljö. Genom att arbeta mer med evidensbaserad praktik kan vi öka brukarmedverkan och förbättra kvaliteten i verksamheten. Det innebär att medvetet och systematiskt nyttja den bästa tillgängliga kunskapen, att använda den professionella expertisen och att lyssna på hur be-

rörda personer har det och vilka önskemål som finns. Samverkan med brukare och anhöriga är ett område som kan utvecklas ytterligare. Resultaten av detta skulle kunna vara en viktig ”kugge” för att utveckla verksamheten. Sammanfattningsvis bidrar detta till en innovativ och lärande miljö.

Hot eller hinder – Vi ser svårigheter att rekrytera personal med rätt kompetens. Detta gäller även på basnivån. Närliggande kommuner konkurrerar om samma personal vilket bidrar till bland annat ökade lönekostnader och påverkar kontinuitet. Få vill ha timanställningar idag, vilket bidrar till vikariebrist. Verksamheten står inför stora pensionsavgångar de närmaste åren och det kräver samverkan i alla led när det gäller personalförsörjningen och rekryteringsarbetet.

Brist på bostäder skapar stora svårigheter för många olika grupper. Den demografiska utvecklingen förväntas leda till ökade behov inom äldreomsorgen och nya krav vad gäller arbetssätt.

Den statliga styrningen genom stimulansmedel gör det svårt att långsiktigt planera verksamheten. Utvecklingen går fort på alla områden. Social verksamhet styrs mer och mer från central nivå genom lagkrav och föreskrifter där alla kommuner oavsett storlek förväntas kunna erbjuda ett likvärdigt stöd. Leverantörer av verksamhetssystem följer inte med i utvecklingen av nya behov på marknaden som beslutats av Socialstyrelsen.

Förbättringsområden

Social verksamhet är beroende av kompetenta och engagerade medarbetare i framtiden som vill och ges möjlighet vara med och driva utvecklingen framåt. Att våga ta höjd och prioritera en utveckling av ledarskapet ytterligare är en viktig möjliggörare.

Verksamheten behöver fånga nya idéer och nyttja ny teknik (digitalisering) som främjar utvecklingen och kundernas behov. Detta ligger i linje med kommunens värdegrund om värdskap. Arbetsmetoder som Äldres behov i centrum (ÄBIC) och Individens behov i centrum (IBIC) ger stöd för att sätta fokus på brukarens behov. Personcentrerad vård har i studier visat sig ha stor påverkan även på arbetsmiljö och trivsel. Den lilla kommunen har svårt att konkurrera med pengar utan måste hitta nya sätt genom till exempel god arbetsmiljö, kompetensutveckling och möjlighet att bidra till verksamhetens utveckling. Det är viktigt att alla medarbetare blir lyssnade på när idéer lyfts fram för att utveckla verksamheten och att alla känner delaktighet. Det förebyggande arbetet med fokus på hälsa inom alla områden behöver ökas för att klara den demografiska utvecklingen och effektivisera verksamheten. Det är även viktigt att ha fokus på personalens arbetsmiljö utifrån ett hälso-perspektiv. Vårdskapsarbete med ett salutogent förhållningssätt i social verksamhet måste fortsätta och vidareutvecklas.

5.3 Prioriterade mål

5.3.1 Kund och medborgare

5.3.1.1 Invånare och kunder ska vara nöjda

Mått	Målvärde 2017
Andel som sammantaget är mycket eller ganska nöjda med sitt särskilda boende, bland de 25 procent bästa i Sverige (öppna jämförelser)	
Andel som sammantaget är mycket eller ganska nöjda med hemtjänsten, bland de 25 procent bästa i Sverige (öppna jämförelser)	
Andelen nöjda brukare inom bostad med särskild service LSS (egen mätning picto stat)	80%

Mått	Målvärde 2017
Andelen nöjda brukare inom daglig verksamhet LSS (egen mätning picto stat)	-
Andelen nöjda brukare med personlig assistans LSS (egen mätning)	80%
Andelen nöjda kunder (IFO) - ekonomiskt bistånd (egen mätning)	80%
Andelen äldre som upplever att det är lätt att träffa en sjuksköterska vid behov på särskilt boende (HSL-mått)	90%

Det sker ingen mätning om daglig verksamhet LSS 2017

5.3.1.1.1 Kvalitetssäkring utifrån insats och patientsäkerhet

Beskrivning

Social verksamhet ska ha särskilt fokus på uppföljning av insatser och konsekvenser för att veta att man är på rätt väg och säkerställa en trygg styrning.

Social verksamhet ska arbeta med bästa tillgängliga kunskap, ta del av forskning och ta vara på brukarnas medverkan och inflytande (evidensbaserad praktik). Detta är ett led i att kvalitetssäkra beviljade insatser.

Social verksamhet ska öka kvaliteten på genomförandeplanerna då kvantiteten ligger på en bra nivå.

Mått	Målvärde 2017
Andel SoL-utredningar som genomförts med stöd av ÄBIC	60%
Andel godkända genomförandeplaner (intern uppföljning)	75%

5.3.2 Verksamhet

5.3.2.1 Det förebyggande hälsoarbetet prioriteras och genomsyrar all verksamhet

5.3.2.1.1 Utveckla hälsoperspektivet för äldre

Beskrivning

En viktig hälsoaspekt är att behålla sin självständighet och integritet så långt som möjligt, därför arbetar social verksamhet utifrån kvarboendepincipen vilket innebär att man får det stöd och den hjälp man behöver i det egna hemmet. Då det inte längre är möjligt att bo kvar i det egna hemmet är fortsatt utveckling för självständighet och integritet en viktig faktor inom särskilt boende. Inom begreppet e-hälsa finns digitala tjänster som ska underlätta möjligheten för äldre att bo kvar i sin hemmiljö, få stöd till egenvård och bättre hälsa samt ges stöd till fortsatt aktivt och socialt liv. Det kan bli en utmaning att bibehålla och/eller öka upplevelsen av äldres trygghet och välmående i samband med välfärdsteknologin.

Social verksamhet har under flera år haft som mål att utveckla hälsoperspektivet för äldre genom att erbjuda möjlighet till attraktiva boenden som erbjuder närhet, trygghet och möjlighet att känna sig hemma var man än bor. Under 2016 har nya trygghetslägenheter med närhet till service och aktiviteter färdigställts på Åsevi. Detta har visat sig vara en attraktiv boendeform som möjliggör att fler kan bo hemma längre. Planering pågår kring att skapa en central plats för möte, social samvaro och aktiviteter för äldre via ett seniorcentra i nära anslutning till vård- och omsorgsboenden i Grästorps kommun.

Mått	Målvärde 2017
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - gott hälsotillstånd, andel (%)	30%
Invånare 16-84 år med bra självskattat hälsotillstånd kommun, andel %	70%
Antal nya och implementerade digitala lösningar under året som främjar äldres hälsa	2

5.3.2.2 Förbättra barns och ungas uppväxtvillkor i kommunen

Social verksamhet har under flera år aktivt arbetat med att förbättra barn och ungas uppväxtvillkor. De särskilda satsningarna har varit inriktade på att snabbt fånga upp barn och ungdomar i riskzon för att förhindra placeringar och utanförskap. En gemensam satsning med bildningsverksamheten på Team Agera sedan flera år utgör en grund för tidiga insatser i skolmiljön och de arbetar nära utsatta barn och deras familjer även utanför skolmiljön med förebyggande insatser.

År 2017 fortsätter samverkan med Capio Vårdcentral, Närhälsan samt folkhälsorådet inför planering av en familjecentral.

Mått	Målvärde 2017
Andel gemensamma "fokusplaner" mellan socialtjänst och förskola/skola	50%
Invånare 0-20 år som var föremål för individuellt biståndsbedömda öppna insatser	1,5 %

5.3.2.3 En attraktiv kommun och ökat bostadsbyggande

5.3.3 Personal

5.3.3.1 Grästorps kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare

Mått	Målvärde 2017
Nöjd medarbetarindex (NMI)	75
Andel personal som har önskad sysselsättningsgrad NMI	90%
Antal personer som fått praktik i social verksamhet som en arbetsmarknadsåtgärd under året	6
Andel nöjda praktikanter/studenter under året	95%
Frisknärvaron i social verksamhet	93%

5.3.3.1.1 Alla medarbetare ska vara involverade i sin egen och verksamhetens utveckling

Beskrivning

Det är viktigt att lyssna på medarbetarna när mål sätts för medarbetarnas och verksamhetens utveckling. Medarbetare ska ges möjlighet till att vara delaktiga på riktigt. Verksamheten måste lita på att medarbetare kan och vill vara involverade och ta ansvar. När medarbetare är behövda och uppskattade förmedlar de en positiv känsla även till kunder och medborgare. Det är i samverkan mellan politiker och tjänstemän som förutsättningarna för involvering och utveckling skapas.

Mått	Målvärde 2017
Andel personal som upplever att deras arbetsplats prövar nya idéer och lösningar	75%
Andel personal som anser att det på arbetsplatsen görs omvärldsbevakning (Internt och externt) för att själva kunna utvecklas på bästa sätt	50%

5.3.4 Ekonomi

5.3.4.1 Alla verksamheter ska öka sin effektivitet och skapa högsta möjliga kvalitet med insatta resurser

Mått	Målvärde 2017
Kostnad särskilt boende äldreomsorg, kr/brukare (VKV) relativt rikssnittet	
Kostnad hemtjänsten äldreomsorg kr/ brukare relativt rikssnittet (VKV)	
Kostnad individ- och familjeomsorg relativt rikssnittet, kr/inv (VKV)	
Kostnad äldreomsorg relativt rikssnittet, kr/inv 65+ år (VKV)	
Kostnad insatser för personer med funktionsnedsättning (LSS) totalt exklusive ersättning från Försäkringskassan relativt rikssnittet, kr per invånare 064 år (VKV)	

5.3.4.2 Hålla budget

Mått	Målvärde 2017
Budgetavvikelse	

5.4 Kvalitetsgarantier

Kvalitetsgarantier
Vi garanterar att när du tackat ja till erbjudande om genomförandeplan görs denna tillsammans med dig inom 30 dagar. Planen följs upp minst var sjätte månad
Vi garanterar att du vid kontakt med socialsekreterare erbjuds en besökstid inom tio arbetsdagar
Vi garanterar att när du skickat in en komplett ansökan om försörjningsstöd får du ett skriftligt beslut skickat till dig senast inom sju arbetsdagar

5.5 Ekonomi och resurser

	BUDGET 2017	BUDGET 2016	BOKSLUT 2015
INTÅKTER:	71 620	60 026	66 535
KOSTNADER:	186 560	168 582	170 514
NETTO:	114 940	108 556	103 979

5.6 Vårdighetsgarantier

Vårdighetsgarantier
All personal inom äldreomsorgen bär tjänstekort som visar att de arbetar på uppdrag av social verksamhet i Grästorps kommun
Du erbjuds ett uppföljningssamtal med biståndshandläggare inom 6 månader efter att insatsen startat. I samtalet följs beslutet upp, om du har en genomförandeplan, om du har inflytande och känner dig delaktig, samt om du är nöjd.
Vi lovar att du får god vård och omsorg utformad i nära dialog med dig och dina närstående i syfte att ge dig bästa möjliga kvalitet vid livets slut.

6 Miljö och byggnämnd

6.1 Vision 2020

Grästorps har Västra Götalands bästa boendemiljö. Invånarna är nöjda med service och fritidsutbud och det är nära till mycket - allt från jobbutbudet i regionen till golfbanan i centrum. Förskolan och skolan ligger i topp i nationella undersökningar. Näringslivet sjuder av entreprenörsanda och de gröna näringarna blomstrar.

6.2 Nuläge och framtid

Miljö- och byggnämnden är i och med den förändring som gjordes av den politiska organisationen en ren myndighetsnämnd. Detta är en styrka eftersom nämnden ska granska den kommunala verksamheten på samma sätt som den privata.

Miljö- och byggnämnden ska genom tillsyn och ärendehandläggning agera tillsynsmyndighet. Tillsynen ska i första hand bedrivas genom inspektioner. Myndigheten ska då särskilt kontrollera verksamhetens lagefterlevnad, dess förebyggande arbete och verksamhetens förutsättningar för detta (egenkontrollen). Tillsynen ska bedrivas så att den stärker verksamhetsutövarens egen förmåga att uppfylla sitt ansvar och ställda krav samt att självständigt bidra till en hållbar utveckling genom ett förebyggande miljöarbete.

Grästorps kommun köper livsmedels- och miljöinspektörstjänster av Lidköpings kommun i sådan omfattning att miljö- och byggnämnden i Grästorps uppfyller lagens krav på operativ tillsyn. Lidköping svarar även för information och rådgivning till enskilda personer och verksamhetsutövare i Grästorps kommun samt handläggning av allmänna ärenden. I förekommande fall redovisas ärenden på miljö- och byggnämndens sammanträden.

Grästorps kommun köper plan- och byggtjänster i sådan omfattning att miljö- och byggnämnden i Grästorps uppfyller lagens krav. Bygglovsingenjören svarar dessutom för information och rådgivning till enskilda personer och verksamhetsutövare i Grästorps kommun samt handläggning av allmänna ärenden. I förekommande fall redovisas ärenden på miljö- och byggnämndens sammanträden.

Lagar och förordningar ändras och uppdateras. Det ställer krav på verksamhetsutövare och tillsynsmyndighet. Genom samarbetet med andra kommuner och tillgång till ett stort antal tjänstemän med specialkompetens inom respektive område kan miljö- och byggnämnden hålla en hög och säker standard i rollen som tillsynsmyndighet.

Förbättringsområden

Arbetet med att ta fram ett nytt modernare ärendehanteringssystem pågår fortfarande. 2017 är senaste budet för genomförande. Oavsett system kommer den administrativa delen att förändras genom digitalisering av flertalet processer.

Miljö- och byggnämnden har ambitionen att Grästorps ska vara en välkommande och trevlig kommun att bygga och bo i. Ett mål är kunna påverka att något görs åt fastigheter med eftersatt underhåll. I samband med att verksamhetsplan antas för miljö- och byggnämnden 2017 lämnas ett protokollsutdrag till budgetberedningen med uppmaning om fördelning av resurser i budget 2018 för att bearbeta problemet.

6.3 Prioriterade mål

6.3.1 Kund och medborgare

6.3.1.1 Invånare och kunder ska vara nöjda

Verksamheten kommer att fortsätta att arbeta för att ge god service externt och internt. En ny hemsida är publicerad och där ska all relevant information finnas. Det underlättar för kund och även för berörda tjänstemän. Uppdatering av hemsidan har därför hög prioritet.

6.3.1.1.1 Allmänheten ska få god service och information inom nämndens ansvarsområde

Beskrivning

Det är viktigt att de som vänder sig till miljö- och byggkontoret får bra rådgivning och hjälp med ansökningar för att garantera en snabb handläggning.

Mått	Målvärde 2017
Fullgod hemsidainformation	85%

6.3.1.2 Administrationen ska vara smidig angående miljö- och byggfrågor

Beskrivning

Grästorps ska kännetecknas av en smidig och snabb handläggning utan att för den skall ge avkall på en rättssäker och opartisk likabehandling av alla.

Mått	Målvärde 2017
Nöjd kundindex Bygg (skala1-5)	4
Nöjd kund-index Miljö och hälsa (skala 1-5)	4

6.3.2 Ekonomi

6.3.2.1 Alla verksamheter ska öka sin effektivitet och skapa högsta möjliga kvalitet med insatta resurser

Verksamheten kommer att fortsätta att prioritera god service externt och internt. Personella resurser på miljö- och byggkontoret är en assistent med del i andra arbetsuppgifter inom Allmän verksamhet. Fokus ligger på det prioriterade målet att invånare och kunder ska vara nöjda. Alltså god service och information och smidig administration angående miljö- och byggfrågor. Självklart ska de möjligheter som till exempel ett nytt ärendehanteringssystem, utvecklade e-tjänster och e-arkiv ger påverka och effektivisera arbetssättet. Dessutom ska man inte förringa små ständiga förbättringar.

Mått	Målvärde 2017
Bedömning av ständiga förbättringar	

6.3.2.2 Hålla budget

Mått	Målvärde 2017
Budgetavvikelse	

Budgetberedning och kommunstyrelse har slutfört ändring av avtal angående ärenden som rör miljö - hälsa vilket innebär att det blir en fast förutbestämd kostnad för dessa tjänster vi köper av Lidköpings kommun.

6.4 Kvalitetsgarantier

Kvalitetsgarantier
Vi lovar att kvittens på inkomna ansökningar ska skickas ut till sökande med vändande post
Vi lovar att handläggningstiden för komplett inlämnade ansökningar angående miljö- och byggärenden som beslutas i nämnd normalt inte ska överskrida sex veckor
Vi lovar att handläggningstiden för komplett inlämnade ansökningar angående byggärenden som beslutas med delegation normalt inte ska överskrida två veckor
Vi lovar att handläggningen för komplett inlämnade ansökningar angående miljöärenden som beslutas med delegation normalt inte ska överskrida tre veckor
Vi lovar att besvara inkommande e-post till miljoochbygg@grastorp.se inom två arbetsdagar

6.5 Ekonomi och resurser

	BUDGET 2017	BUDGET 2016	BOKSLUT 2015
INTÄKTER:	1 052	700	1 210
KOSTNADER:	1 980	1 549	1 321
NETTO:	928	849	111